

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

ZAKON Br. 03/L-233

O ZAŠTITI PRIRODE

Skupština Republike Kosovo;

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja:

ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE

POGLAVLJE I
OPŠTE ODREDBE

Član 1
Predmet

1. Ovim se Zakonom reguliše sistem zaštite i opšteg očuvanja prirode i njenih vrednosti.
2. Priroda u smislu ovog Zakona predstavlja sveukupnu biološku i predeonu raznovrsnost.

Član 2
Cilj

1. Ovaj Zakon uređuje zaštitu prirode, održivo korišćenje prirode i posebno:
 - 1.1. zaštitu očuvanje, obnavljanje i održivo korišćenje prirodnih resursa, u stanju prirodne ravnoteže;

- 1.2. obnavljanje prirode u oštećenim zonama ili njihovih delova i nadoknada za prouzrokovanu štetu;
- 1.3. postavljanje mreže zaštićenih zona, sistem za planiranje, vođenje, inventarizaciju, monitoring, informisanje i finansiranje u cilju zaštite prirode;
- 1.4. sprečavanje prekomernog korišćenja, ugrožavanje vrsti flore i faune a posebno onih od posebnog značaja, retkih i ugroženih, kao i njegovih staništa;
- 1.5. obezbeđivanje prava javnosti za informisanje o stanju prirode i učešće u donošenju odluka za zaštitu prirode;
- 1.6. obezbeđivanje prava građana za zdrav život, odmor i rekreaciju u prirodi;
- 1.7. sprečavanje štetnog uticaja na prirodu od pravnih i fizičkih lica kao posledica privrednih aktivnosti;
- 1.8. održavanje ili saniranje u povoljnom statusu očuvanja prirodnih staništa i vrste od interesa za Kosovo prema standardima EU;
- 1.9. čuva sve vrtse ptica koje prirodno žive u divljem stanju (ptice, njihova jaja, gnezda i njihova staništa).

Član 3 **Sprovođenje**

1. Ovaj Zakon se sprovodi u Republici Kosovao od svih pravnih, fizičkih lica i institucija koje su nosioci prava i odgovornosti koje proizilaze iz ovoga Zakona.
2. Odredbe ovog Zakona ne primenju se u slučaju izbegavanja neposredne opasnosti za život, zdravlje ljudi ili imovinu, spašavanja ljudi i imovine kao i vršenje aktivnosti za zaštitu Republike Kosovo.
3. Odredbe iz stava 2. ovog člana, primenjuju se samo za vreme trajanja navedenih aktivnosti.

Član 4 **Opšti interes za očuvanje prirode**

Priroda i prirodne vrednosti od interesa su za Republiku Kosovo i uživaju njenu posebnu zaštitu.

Član 5 **Principi zaštite prirode**

1. Zaštita i očuvanje prirode osniva se na načelima:

- 1.1. načelo staranja - kada se osnivajući na naučnim i drugim tehničko-tehnološkim osnovama utvrdi da pojedina aktivnost ili radnja mogu oštetiti prirodu, neophodne mere i aktivnosti moraju se preduzeti pre mogućeg nastanka štete;
 - 1.2. načelo integrisanja – mere i aktivnosti za zaštitu prirode će se integrisati u sve strateške razvojne planove, dokumenta i programe prostornog planiranja, razvojne prostorne planove kao i planove upravljanja i korišćenja prirodnim dobrima;
 - 1.3. načelo korisnik plaća – kada koristi prirodu korisnik je dužan da plati iznos troškova održavanja prirodne ravnoteže i korišćenje prirodnog nasleđa kao i da sanira oštećenu prirodu koja je nastala tokom korišćenja prirode i prirodnog nasleđa;
 - 1.4. načelo proporcionalnosti - neobnovljiva prirodna dobra treba koristiti racionalno, a obnovljiva na održiv način;
 - 1.5. načelo učešća javnosti - javnost ima pravo na pristup informacijama o stanju prirode, pravo na pravovremeno obaveštenje o štetama u prirodi i o preduzetim merama za uklanjanje nastalih šteta, kao i pravo na mogućnost učestvovanja u odlučivanju o prirodi;
 - 1.6. načelo subsidijarne odgovornosti – u slučaju kada se odgovornost ne može utvrditi onda troškove sanacije i smanjenja štete u prirodi snose državne institucije;
 - 1.7. načelo predostrožnosti – pravo je i obaveza svakog pravnog i fizičkog lica da preduzima mere i aktivnosti za zaštitu prirode pre nego se šteta dogodi;
 - 1.8. načelo saradnje - u korišćenju prirodnih dobara i uređenju prostora pravna i fizička lica obavezno će primjenjivati načela, mere i uslove zaštite prirode.
2. Na zaštiti i obnavljanju prirode sprovode se i osnovna načela za zaštitu životne sredine u skladu sa zakonom.

Član 6

Sprovođenje zaštite prirode

1. Zaštita prirode sprovodi se očuvanjem biološke i predeone raznovrsnosti, i zaštitom prirodnih vrednosti.
2. Zaštita prirode provodi se posebno:
 - 2.1. utvrđivanjem i procenom stanja sastavnica biološke i predeone raznovrsnosti;
 - 2.2. sprovođenjem mera zaštite prirode;

- 2.3. postavljanjem uslova i mera zaštite prirode u dokumente prostornog planiranja i planove upravljanja prirodnim dobrima u delatnostima rudarstva, poljoprivrede, šumarstva, lova, ribarstva, vodoprivrede i drugih delatnosti od uticaja na prirodu;
- 2.4. izradom izvještaja o stanju prirode, donošenjem i sprovođenju strategije, programa, akcijskih planova i planova upravljanja;
- 2.5. utvrđivanjem prirodnih vrednosti i zaštićenih prirodnih vrednosti;
- 2.6. uspostavom sistema upravljanja prirodnim vrednostima i zaštićenim prirodnim vrednostima;
- 2.7. povezivanjem i usklađivanjem državnog sistema sa međunarodnim sistemom zaštite prirode;
- 2.8. podsticajem naučnih istraživanja u oblasti zaštite prirode;
- 2.9. obaveštenjem javnosti o stanju prirode i učestvovanje javnosti u odlučivanju o zaštiti prirode;
- 2.10. poticanjem i promicanjem zaštite prirode preko podizanja svesti javnosti, posebno preko obrazovnog procesa.

Član 7 **Pojmovi**

Pojmovi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- 1.1. **Prirodna ravnoteža** - stanje međusobno uravnoteženih odnosa i uticaja živih organizama među sobom i njihovih staništa. Prirodna ravnoteža je narušena, kada se poremeti kvantitativna ili kvalitativna struktura životnih zajednica, oštećuje ili uništi stanište, uništi ili promeni sposobnost delovanja ekološkog sistema, prekine međusobna povezanost pojedinih ekoloških sistema, ili prouzrokuje znatnija izoliranost pojedinih populacija;
- 1.2. **Oštećenje prirode** - stanje prirode, kada su ljudskim delovanjem promenjeni prirodni procesi u tolikoj meri da je narušena prirodna ravnoteža ili su uništene prirodne vrednosti;
- 1.3. **Derivat** - je organski ili anorganski produkt živih organizama;
- 1.4. **Ekosistem** – dinamični kompleks manje više prostorni od biocenoza i abiotične sredine koji sudeluje kao funkcionalna celina;

- 1.5. **Fosili** - sačuvane celine delova, ili tragova izumrlih organizama i njihovih životnih aktivnosti;
- 1.6. **Uvođenje u prirodu - introdukcija** - namerno ili nenamerno naseljavanje odnosno unošenje vrsta ili podvrsta u ekosistemu nekog područja u kojemu one nikad ranije nisu prirodno živeli;
- 1.7. **Javni interes** – interesi koji su povezani sa blagostanjem građana;
- 1.8. **Speleološki katastar** - je deo osnove podataka o speleološkim objektima i sastavni deo osnove podataka o zaštićenim prirodnim vrednostima;
- 1.9. **Ekološki koridor** - ekološka komponenta ili niz takvih komponenti koje omogućuju kretanje živih organizama od jednog lokaliteta do drugog i čine deo ekološke mreže;
- 1.10. **Zamka** - sredstvo namenjeno za zadržavanje ili hvatanje životinja kojim se sprečava njihovo slobodno kretanje;
- 1.11. **Biološka raznovrsnost - biodiverzitet** – raznovrsnost živih bića uključuje raznovrsnost unutar vrsta i između vrsta, genetsku raznolikost kao i raznovrsnost ekosistema;
- 1.12. **Genetska raznovrsnost** - raznovrsnost gena između jedinki, populacija, vrsta i viših taksonomskih kategorija;
- 1.13. **Raznovrsnost predela** - područje sa posebnim karakteristikama reljefa, formirana od kompleksa ekosistema integrisani na funkcionalan način ubuhvativši i elemente civilizacije;
- 1.14. **Močvare** - predstavljaju mokre delove zemljišta, trofičnog zemljišta, prirodnih ili veštačkih voda, stalnih ili privremenih, sa tekućom vodom ili smolom i sveža gde donja dubina nije veća od šest (6) metara;
- 1.15. **Vrsta** - klasifikacijska jedinica bilo kog stepena u taksonomiji - imenovanju organizama : mikroorganizama, gljiva, biljaka i životinja, a u ovom Zakonu se odnosi na vrste i podvrste;
- 1.16. **Divlje vrste** – sve vrste biljaka, gljiva i životinja koje nisu nastale pod uticajem čoveka kao posledica uzgojnih aktivnosti - selekcionisanje ili umnožavanje u cilju dobijanja rasa ili genetske modifikacije domaćih životinja i sorti kultivisanih biljaka ili genetske modifikacije naslednog materijala tehnikama moderne biotehnologije;
- 1.17. **Domaća pripitomljena vrsta** - jeste vrsta na čiji je proces evolucije delovao čovek kako bi zadovoljio svojim potrebama;
- 1.18. **Domaća vrsta - autohtona** – je vrsta koja prirodno živi na određenom ekosistemu jednog područja;

- 1.19. **Endemična vrsta** - vrsta ili podvrsta čije prostiranje ograničeno na određenom području;
- 1.20. **Strana vrsta – alohtona** - nezavičajna vrsta koja prirodno nije živela u određenom ekološkom sistemu nekoga područja, nego je u njega dospela namernim ili nenamernim uvođenjem;
- 1.21. **Ugrožena vrsta** – vrsta koja se suočava sa velikim rizikom istrebljenja pod prirodnim uslovima u bliskoj budućnosti;
- 1.22. **Vrste od interesa za zajednicu** – vrste koje se nalaze na teritoriji Republike Kosovo koje su upisane i/ili mogu se upisati u Aneks II, IV i V Direktive EU-je o staništama;
- 1.23. **Vrste od prioriteta** - vrste od interesa za zajednicu za koje zajednica snosi posebnu odgovornost za status očuvanja u srazmeru sa prirodnim rasprostranjem. Ove vrste od prioriteta označene su jednom zvezdicom (*) u Dodatku II Direktive o staništama;
- 1.24. **Zastita prirode** – svaka procedura u sistemu mera koje se vrše u cilju zaštite biološke i predeone raznovrsnosti kao i zaštita prirodnog nasleđa;
- 1.25. **Minerali** - su hemijski homogeni samostvoreni elementi od strukture forme i sastava. Minerali prema ovom zakonu nisu mineralne sirovine;
- 1.26. **Ministar** - ministar Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja;
- 1.27. **Ministarstvo** - Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja;
- 1.28. **Institut**- Institut Kosova za zaštitu prirode;
- 1.29. **Oblikovana priroda** - deo prirode koju je čovek oblikovao u cilju vaspitanja, obrazovanja, oblikovanja predeonih elemenata ili s kojom drugom svrhom, a koji je značajan za očuvanje biološke i predeone raznovrsnosti - drvoredi, parkovi, botanički vrtovi, arboretumi;
- 1.30. **Priroda** – cela biosfera obuhvativši i komponentu predeone raznovrsnosti, naselja, geoloske formacije, minerale i fosile, kao i druge fizičke i geografske fenomene u zemlji;
- 1.31. **Zahvat u prirodi** – svaki plan ili projekat koji se direktno ne vezuje sa upravljanjem područja koji ima ili može imati značajan uticaj na PZZ i POP pojedinačno ili zajedno sa drugim planovima i projektima biće subjekat procene uticaja intervencije;
- 1.32. **Speleološki objekti** – podzemna šupljina/prostor duža od pet metara formirana u prirodnim uslovima pod uticajem faktora neorganskog porekla i u kojima može ući čovek;

- 1.33. **Upravni organ** - sve odgovorne institucije za zaštitu prirode osim one u nivou opštine;
- 1.34. **Nadležni organ opštine** - odgovorne institucije za zaštitu prirode u nivou opštine;
- 1.35. **Predeo** – definisano područje topografski sastavljena od karakterističnih vrsta ekosistema koje mogu biti ili su subjekti specifičnih aktivnosti čoveka . Razvoj ovog područja je pod uticajem prirodnih faktora i /ili ljudskog ili oba dva zajedno;
- 1.36. **Sastojci prirode** - je svaka izvorna komponenta prirode: biljka, gljiva, životinja, mineral, fosil, stena, voda, vazduh, zemlja i drugo;
- 1.37. **Praćenje stanja - monitoring** - planirano praćenje stanja prirode, odnosno komponenta predeone raznovrsnosti;
- 1.38. **Obnavljanje prirode** - skup stručnih mera i radnji kojima se narušeno stanje biološke i predeone raznovrsnosti vraća u stanje blisko izvornom;
- 1.39. **Plan upravljanja za zaštićena područja** – dokumenat planiranja gde odgovorni organ za upravljanje zaštićenog područja planira mere i aktivnosti za zaštitu prirodnog nasleđa;
- 1.40. **Planovi privređivanja prirodnim dobrima** - su na osnovu posebnih zakona propisane privredne osnove za upravljanje, privređivanje i korišćenje prirodnim dobrima u privredne, socialne i ekološke namene, ovaj plan i program podrazumeva svaki plan ili program koji se podvrgava spremnosti i/ili usvajanju u državnom ili lokalnom nivou, ili izvršni organ koji je pripremio za daljni zakonski postupak u Skupštini Republike Kosova ili Vladi i koji je predviđen zakonom ili zakonskim aktom, obuhvativši planove i programe o izmenama i dopunama planova ili programa;
- 1.41. **Populacija** - skupina prostorno i vremenski povezanih primeraka iste vrste, u kojoj se one međusobno razmnožavaju;
- 1.42. **Ponovna populacija - reintrodukcija** – ponovno naseljevanje neke vrste u područji u kojoj je ranije izumrla, a u ekološkom sistemu još postoje približni jednaki ekološki uslovi kao i pre izumiranja;
- 1.43. **Čuvanje prirode** – niz potrebnih mera za održavanje ili restauraciju prirodnih staništa i populacija divljih vrsta flore i faune u zavidnom statusu;
- 1.44. **Ekološka mreža** - sastav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno doprinose očuvanju staništa, vrsta i biološke raznovrsnosti, i sačinjavaju važne ekološke zone za Republiku Kosova i obuhvaćene su u Važnoj Ekološkoj Mreži EU “NATURA 2000”;

1.45. **Održivo korišćenje** - korišćenje prirodnih dobara biološke raznovrsnosti na način i u obimu koji ne vodi do njihova propadanja, nego se održava njihov potencijal kako bi se udovoljilo potrebama i težnjama sadašnjih i budućih generacija;

1.46. **Krš** - jedinstven oblik reljefa s posebnim hidrogeološkim i geomorfološkim karakteristikama;

1.47. **Naslage** - sakupljani minerali u podzemnim prostorima različitih oblika - stalaktiti, stalagmiti, stalagnati, helektiti;

1.48. **Status očuvanja vrsta** – celina uticaja delovanja na vrste koje mogu uticati na dugoročnoj raspodeli i bogastvo njihove populacije unutar teritorije Republike Kosova;

1.49. **Status očuvanja prirodnih staništa** – celina uticaja delovanja na prirodnom staništu i njihove specifične vrste koje mogu uticati u njihovoj prirodnoj dugoročnoj raspodeli strukturi i funkcije kao i dugoročni život njihovih tipičnih vrsta;

1.50. **Prirodna dobra** - svi sastojci prirode koje čovek koristi u ekonomske svrhe; prirodna dobra mogu biti neobnovljiva mineralne sirovine i obnovljiva biološka dobra, vode, obnovljiva zemlja;

1.51. **Stanište jedne vrste** – definisana sredina od specifičnih biotičkih i abiotičkih faktora, na kojima vrste žive sve faze svog biološkog ciklusa;

1.52. **Tipovi prirodnih staništa od interesa za zajednicu** – ona prirodna staništa koja se nalaze u Republici Kosova i koje su ili mogu biti upisane u Direktivi Staništa Dodatak I;

1.53. **Tipovi prirodnih staništa sa prioritetom** - tipovi prirodnih staništa u opasnosti od istrebljenja, koji se nalaze u Republici Kosova za čuvanje kojih je ona posebno odgovorna u odnosu sa stepenom prirodnog smanjenja u određenom pogručju ove vrste prirodnih naselja , označene su jednom zvezdicom (*) u Dodatku I;

1.54. **Trgovina** - kupovina i prodaja, posedovanje za komercijalne ciljeve, izlaganje javnosti, korišćenje u cilju materijalnog dobitka, držanje u cilju prodaje, ponuda za prodaju ili prevoz u cilju prodaje kao i zakupnine ili promena divljih zastićenih vrsta biljaka i životinja;

1.55. **Utočište** - prostor, namenjen privremenom boravku, odnosno lečenju bolesnih ili ranjenih životinja, odbačenih mladunaca koji sami još nisu sposobni preživeti u prirodi, te životinja koje su bile oduzete vlasniku od nezakonskog držanja u zatočeništvu, nedopuštene trgovine, izvoza, uvoza i radi drugih zakonom određenih razloga;

- 1.56. **Prirodno stanište - habitat** - područje zemlje ili vode obeležena sa zemljopisnim, biotičkim i abiotičkim svojstvima potpuno proirodним ili poluprirodним;
- 1.57. **Zaštićene prirodne vrednosti** - prirodne vrednosti proglašene zaštićenim ovim Zakonom i upisane u Registar zaštićenih prirodnih vrednosti, a odnose se na zaštitne kategorije: - strogi rezervat, nacionalni park, posebno područje, park prirode, spomenik prirode, značajni predeo, park-šume i spomenik parkovne arhitekture -, zaštićene biljne, gljivne i životinjske vrste uključujući mrtve primerke divljih vrsta zaštićenih na osnovu ovoga Zakona i međunarodnih akata, njihove delove i derivate, te zaštićene minerale i fosile;
- 1.58. **Prirodne vrednosti** - su delovi prirode koji zaslužuju posebnu zaštitu radi očuvanja biološke i predeone raznovrsnosti, radi svoje osjetljivosti ili radi naučnog, kulturološkog, estetskog, obrazovnog, privrednog i drugog javnog interesa;
- 1.59. **Područje** – jedno definisano geografsko područje, čije prostriranje jasno označeno;
- 1.58. **Važno ekološko područje** - područje koja vidljivo doprinosi na očuvanju biološke raznovrsnosti u Republici Kosova;
- 1.60. **Posebno područje** – posebno zastićeno područje ili posebno područje očuvanja;
- 1.62. **Posebno zastićeno Područje - PZP** – proglašeno područje prema Direktivi EU-je za divlje ptice, područja pogodna po veličini i broju za očuvanje upisanih vrsta u Aneksu I za vrste koje redovno migriraju;
- 1.63. **Posebno očuvano područje - POP** – važno za zajednicu proglašena prema zakonskim merama, administrativnim i/ili ugovorinim aktom kada su neophodne mere čuvanja sprovedene za održavanje ili restauraciju u povoljnom statusu zaštite prirodnog staništa i /ili populacije vrste za koju je područje proglašena.

POGLAVLJE II ZAŠTIĆENE PRIRODNE VREDNOSTI

Član 8

1. Zaštićene prirodne vrednosti prema ovome Zakonu su:

1.1. zaštićena područja:

1.1.1. strogi prirodni rezervat;

- 1.1.2. nacionalni park,
- 1.1.3. posebno područje - PZP i POP;
- 1.1.4. park prirode;
- 1.1.5. prirodni spomenik;
- 1.1.6. zaštićeni predeo;
- 1.1.7. spomenik parkovne arhitekture.

1.2. zaštićene vrste:

- 1.2.1. strogo zaštićena divlja vrsta ;
- 1.2.2. zaštićena divlja vrsta;
- 1.2.3. zaštićena zavičajna odomaćena vrsta;

1.3. zaštićeni minerali, naslage i fosili.

2. Zaštićene prirodne vrednosti raspoređuju se po značaju u stepene :

- 2.1. međunarodnog ;
- 2.2. državnog ;
- 2.3. lokalnog.

3. Raspored u stepene iz stava 2. ovog člana utvrđuje se podzakonskim aktom Ministarstva na osnovu stručne procene prirodne vrednosti.

Član 9 **Prekogranična zaštićena područja**

- 1. Zaštićena područja mogu se prekogranično povezivati sa zaštićenim područjima druge države.
- 2. Plan upravljanja i mera zaštićenog područja koje je prekogranično povezano, sporazumno se utvrđuje s nadležnim telom države u kojoj se nalazi prekogranični deo zaštićenog područja.

Član 10

Strogi rezervat

1. Strogi rezervat je područje kopna i/ili voda s neizmenjenom ili neznatno izmijenjenom sveukupnom prirodom, a namenjen je isključivo očuvanju izvorne prirode, naučnom istraživanju kojim se ne menja biološka raznovrsnost, praćenju stanja prirode, te obrazovanju koje ne ugrožava slobodno odvijanje prirodnih procesa.
2. Za istraživanje te posećivanje strogog rezervata u cilju obrazovanja potrebno je pribaviti dozvolu Ministarstva.
3. U strogom rezervatu su zabranjene privredne i druge delatnosti.

Član 11

Nacionalni park

1. Nacionalni park je prostrano, pretežno neizmijenjeno područje kopna i/ili voda izuzetnim i višestrukih prirodnih vrednosti, obuhvaća jedan ili više sačuvanih ili neznatno izmenjenih ekoloških sistema, a prvenstveno je namenjen očuvanju izvornih prirodnih vrednosti.
2. Nacionalni park ima naučnu, kulturnu, vaspitnu-obrazovnu i rekreativnu namenu.
3. U nacionalnom parku su dopuštene radnje i delatnosti kojima se ne ugrožava izvornost prirode.
4. U nacionalnom parku je zabranjeno privredno korišćenje prirodnih dobara.
5. U nacionalnom parku dopušteno je obavljanje ugostiteljsko-turističkih i rekreativnih delatnosti koje su u ulozi posećivanja i razgledavanja, te bavljenje poljoprivredom, ribolovom i obrtom na tradicionalan način, u skladu odredbama ovoga Zakona i planom upravljanja.
6. Delatnosti iz stava 5. ovoga člana mogu se ograničiti radi očuvanja izvornosti prirode nacionalnog parka.

Član 12

Posebno zaštićeno područje

1. Posebno zaštićeno područje je područje kopna i/ili voda posebnog značaja radi svoje jedinstvenosti, retkosti ili reprezentativnosti, ili je stanište ugrožene divlje vrste, a posebno je naučnog značaja i namene.
2. Posebno područje može biti: floristički, mikološki, šumske i druge vegetacije, zoološki - ornitološki, ihtiološki geološki, paleontološki, hidrogeološki, hidrološki, i dr.

3. U posebnom području nisu dozvoljene radnje i delatnosti koje mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašeno posebno područje -branje i uništavanje biljaka, uznemiravanje, hvatanje i ubijanje životinja, uvođenje novih bioloških vrsti, melioracijski zahvati, razni oblici privrednog i ostalog korišćenja i slično.

4. U posebnom području dozvoljeni su zahvati, radnje i delatnosti kojima se održavaju ili poboljšavaju uslovi važni za očuvanje vrednosti zbog kojih je proglašena zona.

5. Posećivanje i razgledavanje posebnog područja može se zabraniti ili ograničiti merama zaštite.

6. Aktom o proglašenju posebnog područja mogu se istovremeno zaštititi različite vrednosti zbog kojih se proglašava posebno područje – ornitološko - ihtiološki, geološko-hidrološki i dr.

Član 13 **Park prirode**

1. Park prirode je prostrano prirodno ili delom kultivisano područje kopna i/ili voda s ekološkim obeležjima međunarodne i nacionalne važnosti, istaknutim predeonim , vaspitno-obrazovnih, kulturno-istorijskim i turističko-rekreativnih vrednosti.

2. U parku prirode dopuštene su privredne delatnosti i radnje kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obeležja.

3. Način obavljanja privrednih delatnosti i korišćenje prirodnih dobara u parku prirode utvrđuje se uslovima zaštite prirode.

Član 14 **Spomenik prirode**

1. Spomenik prirode je pojedinačni neizmenjeni deo ili skup delova žive ili nežive prirode, koji ima ekološku, naučnu, estetsku ili vaspitno - obrazovnu vrednost.

2. Spomenik prirode može biti geološki - paleontološki, mineraloški, hidrogeološki, strukturno geološki, naftnogeološki, sedimentološki i dr.; geomorfološki - pećina, jama, soliterna stena hidrološki - vodotok, vodopad, jezero., botanički - retki ili lokacijom značajni primerak biljnog sveta i dr., prostorno mali botanički i zoološki lokalitet.

3. Na spomeniku prirode i u njenoj neposrednoj blizini koja čini sastavni deo zaštićenog područja nisu dopuštene radnje koje ugrožavaju njegova obeležja i vrednosti.

Član 15 **Zastićeni predeo**

1. Zastićeni predeo je prirodni ili kultivisani predeo velike predeone vrednosti i biološke raznovrsnosti ili kulturno-historijski vrednosti, ili predeo očuvanih jedinstvenih obeležja karakterističnih za pojedino područje, namenjen odmoru i rekreaciji.
2. U zastićenom predeu nisu dopušteni zahvati i radnje kojima se narušavaju obeležja zbog kojih je proglašen.

Član 16 **Spomenik parkovne arhitekture**

1. Spomenik parkovne arhitekture je vesački oblikovani prostor (botanički vrt, arboretum, gradski park, drvored, kao i drugi oblici vrtnog i parkovnog oblikovanja, odnosno pojedinačno stablo ili skupina stabala, koji imaju veliku estetsku, kulturno-historijsku, ekološku ili naučnu vrednost.
2. Na spomeniku parkovne arhitekture i prostoru u njegovoj neposrednoj blizini koja čini sastavni dio zaštićenog područja nisu dopušteni zahvati ni radnje kojima bi se mogle promeniti ili narušiti vrednosti zbog kojih je zaštićen.

Član 17 **Zaštićene vrste**

1. Divlje vrste koje su ugrožene i retke, zaštićene su kao striktno zaštićene vrste i zaštićene vrste.
2. Strogo zaštićenom vrstom može se utvrditi:
 - 2.1. divlja vrsta kojoj prethodi iščezavanje na području Republike Kosova;
 - 2.2. endemska vrsta raspostranjena na ograničenom prostoru;
 - 2.3. divlja vrsta zaštićena na temelju međunarodnih akata.
3. Zaštićenom vrstom može se utvrditi:
 - 3.1. domaća divlja vrsta koja je osjetljiva ili retka, i ne prethodi joj iščezavanje na području Republike Kosovo;
 - 3.2. divlja vrsta koja nije ugrožena, ali je radi njenog izgleda lako moguće zameniti s ugroženom divljom vrstom;
 - 3.3. divlja vrsta na osnovu međunarodnih akata na snazi.

4. Zaštićenom zavičajnom odomaćenom vrstom može se utvrditi ona ugrožena baštinjena biljna sorta i/ili životinjska pasmina koja se razvila kao posledica tradicionalnog uzgoja i čini deo prirodne baštine.

5. Na pitanja zaštite zaštićenih divljih vrsti i zavičajnih odomaćenih vrsti koja nisu uređena ovim Zakonom primenjuju se posebni propisi zakonodavstva na snazi.

Član 18 **Zaštićeni minerali, naslage i fosili**

1. Zaštićenim mineralom može se utvrditi onaj mineral, skupine minerala ili naslage koji zbog svoje retkosti, izuzetne veličine ili izgleda, ili izvanrednog naučnog značaja predstavlja prirodnu vrednost u smislu ovoga Zakona.

2. Zaštićenim fosilom može se utvrditi onaj fosil koji zbog svoje retkosti, izuzetne veličine ili izgleda, ili izvanrednog naučnog značaja predstavlja prirodnu vrednost u smislu ovoga Zakona.

3. Minerali, naslage i fosili vlasništvo su Republike Kosovo.

4. Zabranjeno je uništavati zaštićene minerale, naslage i fosile te oštećivanje njihovih nalazišta.

POGLAVLJE III **POSTUPAK PROGLAŠENJA ZAŠTIĆENIH PRIRODNIH VREDNOSTI**

Član 19 **Zaštićena područja**

1. Nacionalni park proglašava zakonom Skupština Republike Kosovo - u daljnjem tekstu: Skupština.

2. Strogi rezervat, posebno područje PZZ i POP, spomenik prirode od posebne važnosti i park prirode proglašava Vlada Republike Kosova - u daljnjem tekstu: Vlada.

3. Spomenik prirode, zaštićeni predeo i spomenik parkovne arhitekture, proglašava skupština opštine na teritoriji gde se nalaze, uz prethodnu pribavljenu saglasnosti Ministarstva.

4. Zaštićena područja iz stava 3. ovoga člana koja se nalaze na području dve ili više opština, na predlog Ministarstva proglašava Vlada.

5. Ako zaštitu iz stava 3. ovoga člana predloži Ministarstvo, a skupština opštine ne donese akt o zaštiti u roku od tri meseca od prijema predloga, tu prirodnu vrednost zaštićenom će proglasiti Vlada.

Član 20

Predlog akta o proglašenju

1. Predlog akta o proglašenju zasniva se na stručnoj osnovi koju izrađuje Institut Kosova za zaštitu prirode - u daljnjem tekstu: Institut -, a kojom se utvrđuju vrednosti područja koje se predlaže zaštititi, način upravljanja tim područjem, te na izjavi tela koje donosi akt o proglašenju o osiguranim sredstvima za upravljanje zaštićenim područjem.

2. Stručna osnova iz stava 1. ovoga člana sadrži detaljni opis obelježja i vrednosti područja koje se zaštićuje, ocenu stanja toga područja, posledice koje će donošenjem akta o proglašenju proisteći, posebno s obzirom na vlasnička prava i zatečene privredne delatnosti, te ocenu i izvore potrebnih sredstava za sprovođenje akta o proglašenju zaštićenog područja.

3. O predlogu za proglašenje zaštićenog područja obaveštava se javnost. Obaveštavanje javnosti podrazumeva javni uvid u predloženi akt o proglašenju zaštićenog područja i stručnu osnovu sa kartografskom dokumentacijom.

4. Postupak javnog uvida za proglašenje nacionalnih parkova, parkova prirode, strogog rezervata i posebne zone organizuje i sprovodi Ministarstvo, a postupak javnog uvida za ostala zaštićena područja: - spomenik prirode, zaštićeni predio i spomenik parkovne arhitekture - organizuje i sprovodi skupština opštine.

5. Javni uvid iz stava 4. ovoga člana traje najmanje trideset dana.

6. Predlagač akta o proglašenju zaštićenog područja dužan je da se iznjasi o podnesenim primedbama prilikom javnog uvida, a podnesene primedbe proizašle iz rasprave postaju sastavni deo dokumentacije na kojoj se osniva predlog za proglašenje.

7. Obaveštenje o javnom pristupu se objavljuje u sredstvima informisanja i na web stranicu Ministarstva i sadrži podatke, kartografsku dokumentaciju i drugu dokumentaciju u vezi zone koja je predložena da se stavi pod zaštitu, vremenski rok za razmatranje, datum završetka prijema komentara i preporuka organa koji prima komentare.

Član 21

Sadržaj akta o proglašenju

1. Akt o proglašenju zaštićenog područja sadrži:

1.1 naziv i kategoriju zaštićenog područja;

1.2. prostorne granice zaštićenog područja;

1.3. naznaku merila kartografskog prikaza, odnosno drugu oznaku lokacije;

1.4. kartografski prikaz za posebno područje u razmeri od najmanje 1:5000 a za ostala zaštićena područja 1:25.000 s ucrtanim granicama, odnosno s oznakom lokacije, koji su sastavni deo akta o proglašenju.

2. U cilju sprečavanja ugrožavanja zaštićenog područja aktom o proglašenju može se odrediti uticajno područje koje je izvan zaštićenog područja i propisati mere njegove zaštite.

Član 22

Objavljivanje akta o proglašenju

1. Akt o proglašenju zaštićenog područja iz člana 21. ovoga Zakona objavljuje se u Službenom listu Republike Kosovo.

2. Kartografski prikaz sa ucrtanim granicama, odnosno s oznakom lokacije čuva donositelj akta o proglašenju, a jedan primerak akta i kartografskog prikaza obavezno se dostavlja Ministarstvu i Institutu.

Član 23

Gubitak statusa zaštićene zone

Ako nestanu obeležja zbog kojih je proglašeno zaštićeno područje objavljen od opštine, donosioc akta o proglašenju može doneti akt o prestanku zaštite uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva, koja nije potrebna kada se akt o prestanku zaštite donosi zakonom ili podzakonskim aktom Vlade.

Član 24

Prethodna zaštita

1. Za područje za koje se stručnim obrazloženjem Instituta utvrdi da ima svojstva zaštićenog područja i/ili je pokrenut postupak radi stavljanja pod zaštitu utvrđuje se da je pod prethodnu zaštitu donošenjem odluke o prethodnoj zaštiti. Odluku o prethodnoj zaštiti donosi Ministarstvo.

2. Odlukom o prethodnoj zaštiti utvrđuje se zaštićeno područje, mere i uslovi zaštite i utvrđivanje roka koji ne može biti duži od dve godine od dana donošenja odluke.

3. Za vreme prethodne zaštite na prirodnu vrednost primenjuju se odredbe ovog Zakona.

Član 25

Zaštićene vrste

1. Divlje vrste koje su ugrožene u smislu ovog Zakona proglašava zaštićenim vrstama ili strogo zaštićenim vrstama Ministarstvo podzakonskim aktom na predlog Instituta na

osnovu procene ugroženosti pojedinih vrsta i obaveza koje proizlaze iz međunarodnih akata.

2. Aktom iz stava 1. ovoga člana donosi se na osnovu crvenog popisa koji izrađuje Institut.

Član 26

Zavičajne pripitomljene vrste

1. Zavičajne pripitomljene vrste koje su ugrožene u smislu ovoga Zakona na predlog Instituta, ministar utvrđuje i proglašava podzakonskim aktom kao zavičajne pripitomljene zaštićene vrste.

2. Odlukom iz stava 1. ovoga člana određuju se i uzgojni ciljevi, pravila uzgoja i očuvanja čiste i zdrave genetske osnove, kao i načini korišćenja ugroženih zavičajnih pripitomljenih vrsta koji nisu propisani posebnim zakonom.

Član 27

Proglašenje zaštićenih minerala, naslage i fosila

Minerale, naslage i fosile utvrđuje i proglašava zaštićenim prirodnim vrednostima ministar na predlog Instituta.

Član 28

Registar zaštićenih prirodnih vrednosti

1. Zaštićene prirodne vrednosti upisuju se u Registar zaštićenih prirodnih vrednosti.

2. Registar zaštićenih prirodnih vrednosti vodi Ministarstvo.

3. Upis zaštićenih prirodnih vrednosti i brisanje iz Registra obavlja se na osnovu akta o utvrđivanju, odnosno proglašenju ili akta o prestanku zaštite.

4. Sadržaj i način vođenja Registra zaštićenih prirodnih vrednosti ministar će propisati podzakonskim aktom.

5. Podaci iz Registra zaštićenih prirodnih vrednosti su javni, osim ako se odredi da su podaci o položaju zaštićene prirodne vrednosti radi njene zaštite tajni.

6. Podaci u Registru, promene i brisanja iz njega objavljuju se u Službenom Listu Republike Kosova.

POGLAVLJE IV SPROVOĐENJE ZAŠTITE I OČUVANJA PRIRODE

Član 29

Opšte mere zaštite i čuvanja prirode

1. Vlasnici i nositelji prava na prirodnim bogatstvima dužni su dopustiti predstavnicima tela nadležnih za obavljanje upravnih i/ili stručnih poslova zaštite prirode: - u daljem tekstu: nadležna tela - i od njih ovlašćenim licama, obilazak i pregled tih prirodnih bogatstva u svrhu istraživanja, prikupljanja stručnih podataka, te nadzora u provođenju propisanih uslova i mera zaštite prirode.
2. Odredbe stava 1. ovoga člana odnose se i na zaštićene prirodne vrednosti.

Član 30

Organizovanje vožnje i parkiranje

1. Za organizovanje vožnje, vožnju i parkiranje vozila na motorni pogon - test vožnje, cross vožnje, off-road vožnje, sportske, takmičarske e i promotivne vožnje, izvan svih vrsta puteve, na poljskim putevima i uređenim stazama potrebno je pridobiti dozvolu Ministarstva uz saglasnost nadležnog organa za poslove poljoprivrede i šumarstva.
2. U slučajevima obavljanja službene dužnosti, poljoprivrednih, šumarskih ili drugih dopuštenih delatnosti, kada je to u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima, dozvola nije potrebna.

Član 31

Promena destinacije zemljišta

Na zaštićenom području nije dopuštena prenamena zemljišta koja nije u skladu sa dokumentom prostornog uređenja i Zakonom o poljoprivrednom zemljištu.

Član 32

Đubriva i pesticidi

1. Sredstva za zaštitu bilja i mineralna đubriva mogu se koristiti na osnovu stručnih procena i rezultata provere celokupnog stanja na ugroženim vrstama, na prirodni prihvatljiv način, u skladu sa zakonodavstvom na snazi.
2. U slučaju osnovane sumnje da se upotrebom sredstava za zaštitu bilja ili mineralnih đubriva ugrožava biološka raznovrsnost ili prirodna vrednost, odnosno da upotreba nije ekološki prihvatljiva, ministar će uz prethodno mišljenje nadležnog organa za poslove poljoprivrede i šumarstva naredbom privremeno ograničiti ili trajno zabraniti upotrebu

sredstava za zaštitu bilja ili mineralnih đubriva kojima se ugrožava biološka raznovrsnost ili prirodna vrednost.

Član 33

Zahvati u prirodu

1. Ocena prihvatljivosti za ekološku mrežu je obavezan proces u kojem se procenjuje da li postoje verovatnost da sprovođenje plana, programa ili zahvata u zoni ekološke mreže samog ili zajedno sa drugim planovima, programima ili zahvatima, može imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja celovitosti zone ekološke mreže s obzirom na njenu strukturu i funkcionalnost.
2. Ocena prihvatljivosti za ekološku mrežu ne traži se ako plan ili program ili zahvat je direktno u vezi sa upravljanjem ekološke mreže.

Član 34

1. Za planirani zahvat u prirodu koji nije obuhvaćen u zoni ekološke mreže, a koji sam ili s drugim zahvatima može imati bitan uticaj na sačuvanje ekološke mreže, ocenjuje se njegova prihvatljivost za ekološku mrežu u skladu ovom Zakonu.
2. Za zahvat kojim se posebnim zakonom uređuje Procena Uticaja na Životnu Sredinu – PUŽS- propisana obaveza procene uticaja zahvata na životnu sredinu kao i za zahvat za koji je potrebna procena utvrđena u postupku ocene o potrebi procene, glavna procena o prihvatljivosti zahvata na ekološku mrežu u odnosu na ciljevima očuvanje celine područja ekološke mreže obavlja se u okviru obaveznog postupka uticaja zahvata na životnu sredinu.
3. Za planove i programe čije sprovođenje može imati bitan uticaj u ciljeve očuvanja celovitosti područja ekološke mreže obavezno se sprovodi ocena prihvatljivosti za ekološku mrežu.
4. Za planove i programe, za koje je zakonom kojim se uređuje zaštita životne sredine, predviđa se obaveza strateške procene životne sredine te za planove i programe za koje je potrebna strateška procena utvrđena u postupku procene razmatranja te procene, glavna ocena o prihvatljivosti plana i programa za ekološku mrežu u odnosu na ciljeve očuvanja celovitosti područja ekološke mreže vrši se u okviru obaveznog postupka strateške procene plana i programa.
5. Sadržaj, rok i način sprovođenja postupka ocene prihvatljivosti za ekološku mrežu, u odnosu na ciljeve očuvanja ukupnog područja mreže, ka i način obaveštenja javnosti , ministar propisuje podzakonskim aktom.

Član 35

1. Postupak procene prihvatljivosti za područje ekološke mreže sastoji se od: prethodne ocene prihvatljivosti u daljnjem tekstu: prethodna ocena, glavne ocene prihvatljivosti s ocenom drugih prikladnih mogućnosti - u daljnjem tekstu: glavna ocena, utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i uslova nadoknade.
2. Ako tokom postupka prethodne procene plana ili projekta postoji sumnja za značajan negativan uticaj biće odbijen.

Član 36

1. Ministarstvo sprovodi prethodno ocenu na područje ekološke mreže ako je ona istovremeno i zaštićeno područje u kategoriji nacionalnog parka, parka prirode, posebne zone, spomenika prirode, kao i za zahvate koje nadležni organ uprave za poslove životne sredine i prostornog planiranja provodi postupak PUŽS-a i postupak ocene o potrebi PUŽS - a prema posebnom aktu.
2. Nadležni organ opštine na čijem teritoriji se nalazi područje ekološke mreže, provodi prethodnu ocenu za područje ekološke mreže koja obuhvata zaštićeno područje u kategoriji zaštićenog predela i spomenika parkovne arhitekture, kao i za zahvate na području koja nije posebno zaštićeno, i za koje je upravno telo provodi PUŽS i postupak ocene o potrebi PUŽS prema posebnom propisu. U postupku prethodne ocene upravno telo obavezna je da traži prethodno mišljenje Instituta.
3. Ako tokom postupka prethodne ocene iz stava 1.i 2. ovog člana utvrdi da planirani zahvat nema značajan uticaj na područje ekološke mreže, Ministarstvo odnosno organ uprave izdaje potvrdu o prihvatljivosti zahvata. Ako se utvrdi da zahvat može imati značajan uticaj na područje ekološke mreže, Ministarstvo odnosno organ uprave odbiće izdavanje ovlašćenja u prvoj fazi.
4. Odluku iz stava 3. ovog člana neće se donositi u slučaju kada se posebnim aktom iz područja zaštite životne sredine za zahvat provodi PUŽS, odnosno ocena o potrebi procene. U tom slučaju Ministarstvo, odnosno organ uprave će umesto odluke izdati mišljenje o obavezi provođenja postupka glavne ocene. U postupku koji će se sprovesti prema posebnim aktom iz područja zaštite životne sredine, ovo mišljenje je obavezujuće prilikom donošenja odluke o oceni potrebi procene uticaja zahvata na životnoj sredini.
5. Popbiližni sadržaj akata iz ovoga člana propisuje se podzakonskim aktom iz člana 34 stav 5. ovoga Zakona.

Član 37

1. Glavnu ocenu sprovodi Ministarstvo, odnosno lokalni organ uprave.

2. Ako se glavnom ocenom utvrdi da planirani zahvat nema štetan uticaj na ciljeve očuvanja ukupnog područja ekološke mreže, Ministarstvo, odnosno upravno telo, donosi

odluku o dopuštenju zahvata. Odlukom utvrđuju se mere ublažavanja štetnih posledica na područje.

3. U postupku glavne ocene organ uprave ili nadležni organ opštine dužan je zatražiti prethodno mišljenje Instituta, a odluka iz stava 2. ovoga člana dostaviti Ministarstvu.

4. Ako se ocenom o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu utvrdi da planirani zahvat ima štetan uticaj na ciljeve očuvanja i ukupnog područja mreže, Ministarstvo, odnosno upravno telo, donosi odluku kojim se odbija zahtev za izvođenje zahvata. Upravno telo svoju odluku dostavlja Ministarstvu.

5. Kada se glavna ocena sprovodi u postupku procene uticaja na životnu sredinu u skladu sa Zakonom o Zastiti Životne Sredine, glavna ocena se neće sprovoditi kao odvojeni postupak prema ovom Zakonu. U tom slučaju u postupku procene uticaja na životnu sredinu, studija mora sadržavati sve podatke propisane za glavnu ocenu prihvatljivosti za ekološku mrežu, u skladu akta iz člana 34. stav 5. ovoga Zakona.

6. Odluka iz stava 2. i 4. neće se donositi u slučaju kada se prema posebnim propisima iz područja zaštite životne sredine sprovodi procena uticaja zahvata na životnu sredinu. U tom slučaju odluka o prihvatljivosti zahvata na životnu sredinu sadržavat će i ocenu prihvatljivosti za ekološku mrežu u skladu ovim Zakonu.

Član 38

1. Ako se ocenom o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu utvrdi da planirani zahvat ima štetan uticaj na mrežu i da nema drugog povoljnog rešenja bez vidnog uticaja, zahvat se ipak može sprovesti ako postoje imperativni razlozi prevladavajućeg javnog interesa, uključujući i one socijalne i privredne.

2. Stranka u postupku, ili zainteresovana stranka, može Ministarstvu podneti zahtev za pokretanje postupka utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uslova.

3. Ako se utvrdi postojanje prevladavajućeg javnog interesa iz stava 1. ovoga člana, Ministarstvo donosi odluku o dopuštenju sprovođenja planiranog zahvata. Odlukom se utvrđuju kompenzacijski uslovi u svrhu očuvanja opšte povezanosti ekološke mreže.

4. Ako se ne utvrdi postojanje prevladavajućeg javnog interesa, Ministarstvo odlukom odbiće zahtev za sprovođenje zahvata.

5. Izuzetno, ako se na području ekološke mreže nalazi stanišni tip i/ili vrsta iz Popisa posebno ugroženih i značajnih stanišnih tipova i vrsta, prevladavajući javni interes zbog kojeg se prihvata planirani zahvat može se odnositi samo na zaštitu zdravlja ljudi i javnu sigurnost, ili na uspostavljanje bitno povoljnijih uslova od primarne važnosti za životnu sredinu, ili na druge imperativne razloge prevladavajućeg javnog interesa, o čemu odluku

donosi Vlada Republike Kosova uz učestvovanje javnosti. Odlukom se utvrđuju kompenzacijski uslovi u svrhu očuvanja povezanosti - koherentnosti - ekološke mreže.

6. Izuzetno, u slučaju kada se prema posebnim aktima iz područja zaštite životne sredine za zahvat sprovodi procena uticaja zahvata na životnu sredinu, o prevladavajućem javnom interesu i kompenzacijskim uslovima nadležna tela iz stavka 3., 4. i 5. ovoga člana ne donose odluku u skladu ovom Zakonu, već izdaju mišljenja koja su obavezujuća u postupku procene uticaja zahvata na životnu sredinu.

7. Registar iz stava 5. ovog člana donosi ministar.

Član 39

1. Za planove i programe za koje zakonom kojim se uređuje zaštita životne sredine nije obavezna Strateška Procena Životne Sredine - SPŽS ili ocena o potrebi SPŽS, a čije sprovođenje može imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja u ukupnog područja ekološke mreže, postupak ocene prihvatljivosti za mrežu sprovodi Ministarstvo.

2. Za planove i programe iz stava 1. ovoga člana ocena prihvatljivosti za ekološku mrežu sprovodi se u postupku izdavanja uslova, mera i prethodne saglsnosti iz člana 124., 125. i 126. ovoga Zakona.

3. Ocena prihvatljivosti za ekološku mrežu u odnosu na ciljeve očuvanja i ukupnog područja mreže, za planove i programe za koje je zakonom kojim se uređuje zaštita životne sredine utvrđena obaveza strateške procene i ocene o potrebi strateške procene, sprovodi se u skladu sa članom 34. stav 4. i članom 40 ovog Zakona.

Član. 40

1. Za planove i programe iz člana 39 stav 3. ovog Zakona, za koje zakonom kojim se uređuje zaštita životne sredine određena obaveza strateške procene sredine, prethodnu procenu za područje ekološke mreže sprovodi Ministarstvo.

2. Za planove i programe iz stava 39 stav 3. ovog Zakona, za koje je Zakonom za zaštitu životne sredine utvrđena obaveza strateške procene životne sredine, predhodna procena za područje ekološke mreže sprovodi se u okviru postupka procene o potrebi strateške procene prema propisima iz područja zaštite životne sredine.

3. Ako se predhodnom procenom za plan i program iz stava 1. i 2. ovog člana utvrdi da on može imati značajan uticaj na zoni ekološke mreže, Ministarstvo izdaje mišljenje kojim utvrđuje potrebu sprovođenja glavne procene za ekološku mrežu.

4. Glavna procena za zonu ekološke mreže sprovodi se u sklopu postupka strateške procene životne sredine prema posebnom propisu iz područja zaštite životne sredine.

Član 41

1. Ako nositelj zahvata ne preduzima mere ublažavanja iz člana 37 stav 2. i kompenzacijske uslove iz člana 38 stav 3. i 5. ovog Zakona, provest će ih organ uprave ili nadležni organ opštine na njegov trošak.
2. Organ uprave ili nadležni organ opštine odlukom utvrđuje obavezu nositelja zahvata na naknadu troškova i visinu troškova izvršenja.
3. Žalba na odluku iz stava 2. ovog člana ne odlaže izvršenje odluke.

Član 42

1. Zahvati u prirodu planiraju se na način da se izbegne i na najmanju meru svedu oštećenja prirode.
2. Tokom izvođenja zahvata nositelj zahvata je dužan delovati tako da u najmanjoj meri oštećuje prirodu, a po završetku zahvata dužan je u zoni uticaja zahvata uspostaviti isto ili približno isto stanje u prirodi onom stanju koje je bilo pre zahvata.

Član 43

Nadležni organi za donošenje odluka

1. Ministarstvo utvrđuje posebne uslove zaštite prirode u postupku izdavanja lokacijske dozvole za gradnju i izvođenje radova i zahvata na području nacionalnog parka, posebne zone, parka prirode, spomenika prirode, te izvan granica građevinskog područja za građevine od važnosti za Republiku Kosovo utvrđene posebnim aktom.
2. Dozvola iz stava 1. ovog člana će se izdati ukoliko gradnja objekata je planirana prostornim planom zastićenog područja i sprovedene procedure PUS i prihvatljivosti za prirodu.
3. Nadležni organ opštine utvrđuje posebne uslove zaštite prirode u postupku izdavanja lokacijske dozvole za gradnju i izvođenje radova i zahvata na području zastićenog predela, spomenika parkovne arhitekture, te izvan granica građevinskog područja. određuje posebne uslove za zaštitu prirode.

Član 44

Naknada za prouzrokovane štete u prirodi

1. Kompenzacijski uslovi određuju se zavisno o predviđenom ili prouzročenom oštećenju u ekološkoj zoni te o mogućnosti povrata u doprirodno stanje.

2. Tokom izbora kompenzacijskog uslova prednost ima nadoknađivanje zone koje ima iste ili slične karakteristike oštećene prirode za koju se provodi kompenzacija, i kojim se osigurava povezanost i celovitost ekološke mreže.
3. Oblici kompenzacijskih uslova su:
 - 3.1 uspostavljanje kompenzacijskog područja, koji ima iste ili slične osobine kao oštećena zona iz ekološke mreže ;
 - 3.2. stvaranje drugog područja ekološke mreže;
 - 3.3. plaćanje novčanog iznosa u vrednosti prouzrokovanog oštećenja ekološke mreže u slučaju da nije moguće sprovesti kompenzacijske uslove;
 - 3.4. ako se šteta ne može nadoknaditi onda se zahvat zabranjuje.
4. Za važnu ekološku zonu „NATURA 2000“, uslov za kompenzaciju može biti samo stvaranje zone sa istim karakteristikama ili sličnim koje je imala zona oštećene mreže, na osnovu ciljeva očuvanja, strukture i funkcionalnosti zone iz ekološke mreže.
5. Ministarstvo utvrđuje kompenzacijske uslove. Novčani iznos na ime kompenzacije uplaćuje se u korist Bužeta Republike Kosovo.

Član 45 **Obaveze uzročnika štete**

1. Ako se zahvat u prirodi ili korišćenje prirodnih dobara izvede bez utvrđenih uslova zaštite prirode ili suprotno izdanim uslovima zaštite prirode, te zbog toga nastanu oštećenja prirode, nositelj zahvata odnosno korišćenja prirodnih dobara dužan je bez odlaganja i na vlastiti trošak oukoni štetne posledice svog delovanja.
2. Ako nositelj zahvata u prirodi odnosno korisnik prirodnih dobara ne ukloni štetne posledice u skladu stava 1. ovoga člana, iste će ukloniti organ uprave ili nadležni organ opštine na trošak nositelja zahvata.
3. Organ uprave ili nadležni organ opštine odlukom određuje obavezu nosioca zahvata u prirodi, odnosno korišćenju prirodnih dobara, za naknadu troškova i visinu troškova izvršenja.
4. Žalba na odluku iz stava 3. ovoga člana ne odlaže izvršenje odluke.

Član 46 **Zaštita ekosistema**

1. Zaštita ekosistema ostvaruje se sprovođenjem mera očuvanja biološke raznovrsnosti u korišćenju prirodnih dobara i uređenju prostora, te zaštitom stanišnih tipova.

2. Institut vodi katastar ekosistema te zajedno s osobom koja upravlja prirodnim dobrom prati stanje -monitoring značajnih i ugroženih ekosistema, odnosno stanišnih tipova u skladu ovom Zakonu.

Član 47 **Očuvanje šumskih ekosistema**

1. Očuvanje biološke raznovrsnosti šumskih ekosistema obavlja se u skladu sa ovim Zakonom i zakonodavstvom na snazi.

2. Očuvanje biološke raznovrsnosti šuma u upravljanje šumama osigurava se na načelima održivog razvitka i održavanja prirodnog sastava vrsta i njihove prirodne obnove.

3. Privređivanje šumama u smislu stava 2. ovoga člana sprovodi se na načelima certifikacije šuma i prema posebnom propisu.

4. Za zaštićena područja u kojima nije dopušteno ekonomsko korišćenje prirodnih dobara, na osnovu praćenja stanja, donosi se program zaštite šumskih ekosistema koji sadrži mere njihove zaštite i unapređenja.

5. Program zaštite šumskih ekosistema iz stava 4. ovog člana izrađuje i sprovodi Uprava koja upravlja sa zaštićenom zonom, i donosi se u skladu sa posebnom propisu za uređenje šuma, uz saglasnost Ministarstva .

Član 48 **Pošumljavanje**

1. Pošumljavanje, gde to dopuštaju uslovi staništa, obavlja se autohtonim vrstama drveća u sastavu koji odražava prirodni sastav, koristeći prirodi prilagođene metode uz dopuštenje Ministarstva.

2. Pošumljavanje nešumskih površina obavlja se ako se time ne ugrožavaju ugroženi nešumski i retki stanišni tipovi.

3. Ugroženi i retki stanišni tipovi unose se u planove upravljanja šumama određenog područja na osnovu karte stanišnih tipova iz člana 62 ovoga Zakona.

Član 49 **Očuvanje šumskih ekosistema sa biološkim i biotehničkim merama**

1. U šumama je dopušteno korišćenje bioloških i biotehničkih sredstava za zaštitu bilja radi očuvanja biološke raznovrsnosti.

2. Ako se pojavi uzročnik koji bi mogao izazvati veće ekonomske štete, a ne postoji odgovarajuće biološko ili biotehničko sredstvo mogu se koristiti hemijska sredstva uz dopuštenje nadležnog organa za poslove poljoprivrede i šumarstva uz suglasnost Ministarstva.

Član 50

Očuvanja biološke raznovrsnosti kod seče šuma

1. Radi očuvanja biološke raznovrsnosti u svim šumama treba osigurati stalan postotak zrelih, starih i suvih stabala, posebno stabala s dupljama, u skladu uslovima zaštite prirode koji su sastavni deo planova menadžiranja.
2. Uslovi zaštite prirode utvrđuju se za pojedini ekološko-privredni tip šume ili uređajni razred i sastavni su deo planova menadžiranja područja.
3. Prilikom zvršetka seča većih šumskih površina ostavljaju se manje neposećene površine koje se utvrđuju planovima menadžiranja radi očuvanja biološke raznolikosti.
4. Radi obogaćivanja biološke i predeone raznovrsnosti, u upravljanju šumama postupa se na način da se u najvećoj meri očuvaju šumske čistine - livade, pašnjaci i šumski rubovi.

Član 51

Krški ekosistemi

1. Krški ekosistemi predstavljaju prirodne vrednosti od međunarodnog i nacionalnog značaja u smislu ovoga Zakona.
2. Planovima upravljanja prirodnim dobrima u krškom području utvrđuje se mogući uticaj na krški ekosistem uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Član 52

Speleološki objekti

1. Speleološki objekti su u vlasništvu Republike Kosova.
2. Za speleološke objekte Institut izrađuje i održava speleološki kadastar kao deo registra zaštićenih vrednosti prirode.
3. Otkriće svakog speleološkog objekta ili njegovog dela prijavljuje se Ministarstvu u roku od petnaest (15) dana.
4. Za otkriveni speleoloski objekt, Ministrastvo posle pribavljenja mišljenja Instituta u roku od trideset (30) dana od dana obaveštenja za otkriće speleološkog objekta izdaje odluku kojom se utvrđuje daljni postupak.

5. Ako Ministarstvo ne izda odluku u roku iz stava 4. ovoga člana smatra se da istraživanje i zaštita otkrivenog objekta nije potrebna, a pravna ili fizička osoba može nastaviti s izvođenjem radova ili zahvata u skladu posebnom propisu.

Član 53 **Zabrane na speleološkim objektima**

1. Zabranjeno je oštećivati, uništavati i odnositi slojeve, živi svet speleoloških objekata, fosilne, arheološke i druge nalaze te menjati stanišne uslove u objektu, njegovom nadzemlju i neposrednoj blizini.

2. Za sve aktivnosti u speleološkom objektu potrebno je prethodno pribaviti dopuštenje Ministarstva, a posebno za:

2.1 korišćenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovoga dela;

2.2. otvaranje i/ili zatvaranje ulaza/izlaza na speleološkom objektu, kao i za izgradnju, obnovu ili sanaciju svakoga podzemnog objekta;

2.3. obavljanje naučnih i stručnih istraživanja;

2.4. ronjenje u speleološkom objektu;

2.5. snimanje filmova u speleološkom objektu;

2.6. radnje i zahvate koji utiču na osnovne karakteristike, uslove i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju.

2.7. organizovane posete i fotografisanje speleoloških objekata se vrši sa dozvolom administracije speleološkog objekta.

3. Za obavljanje naučnih i stručnih istraživanja speleološkim udruženjima može se izdati godišnja dozvola.

4. Odluka o dozvoli sadrži i uslove zaštite prirode.

Član 54 **Nosioc prava na zemljištu na kojemu se nalazi speleološki objekat**

1. Vlasnik ili nosioc prava na zemljištu na kojem se nalazi speleološki objekat ne sme ugroziti ili oštetiti speleološki objekat, zatrpati ulaz, sprečiti njegovo korišćenje na dozvoljen način, te je dužan omogućiti pristup i razgledavanj tog objekta samo u dozvoljene svrhe.

2. Vlasnik ili nosioc prava na zemljištu na kojem se nalazi speleološki objekat ima pravo prvenstva tokom dodeli koncesije ili pravo na naknadu za ograničenja kojima je

podvrgnut zbog korišćenja speleološkog objekta razmjerno umanjenom prihodu. Visina naknade određuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje sud. Nadoknada se isplaćuje na teret sredstava državnog proračuna,

3. Ako se za korišćenje speleološkog objekta izda koncesija, vlasniku za ograničenja kojima je podvrgnut, koncesionar plaća naknadu u visini koja se utvrđuje u skladu stavu 2. ovoga člana.

Član 55 **Zaštita vlažnih staništa**

1. Vlažna staništa, uključujući vode, predstavljaju prirodne vrednosti u smislu ovoga Zakona, te ih treba očuvati u prirodnom ili srodnom stanju.

2. Na pitanja zaštite vlažnih staništa, uključujući vode, koja nisu uređena ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe posebnih propisa.

3. Sva prirodna jezera i bare, u obali veće od 0,01 ha, prirodne i srodne, močvare veće od 0,25 ha, izvori, i potoci s obalnim pojasom od dva (2) metra, predstavljaju ekološki značajna područja u smislu ovoga Zakona.

Član 56 **Zabrane na vlažnom staništu**

1. U vlažnim staništima nije dopušteno pregrađivanje vodotokova, isušivanje, zatrpavanje ili menjanje izvora, ako se time ugrožava opstanak prirodnih vrednosti i očuvanje biološke raznovrsnosti.

2. Količinu vode u vlažnim staništima iz stava 1. ovoga člana koja je nužna za opstanak prirodnih vrednosti i očuvanje biološke raznovrsnosti, određuje Ministarstvo na osnovu studije koju izrađuje Institut o potrebnim količinama vodnih zaliha u vlažnim staništima u saradnji s pravnom osobom za obavljanje poslova upravljanja vodama.

3. Organi uprave ili nadležni organi opštine u skladu svoga delokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju delatnosti, dužni su osigurati biološki minimum vode u vlažnim staništima.

Neni 57 **Biološki Minimum**

1. Radi očuvanja opstanka zdrave prirode i očuvanja biološke i predeone raznovrsnost u vodenim staništima, podelu vodenih potoka u pravcu koji doprinese degradaciji vodenog staništa, smanjenje vodene količine ispod biološkog minimuma, zabranjuje se sušenje i ometanje izvora, i drugih vodenih staništa.

2. Biološki minimum je najmanja količina površne vode koja se može obezbediti u godini, izuzev slučajeva kada prirodni potok niži od određenog biološkog minimuma, koji omogućava očuvanje prirodne ravnoteže vodenih staništa, kao i predeonih karakteristika vodenog izvora i ne smanjuje stanje parametra sredine površinskih voda.

3. Količina vode u vodenim staništima prema stavu 2. ovog člana, potreban za preživljavanje njihovih divljih vrsti, kao i za očuvanje biološke i predeone raznovrsnosti određuju se prema metodologiji doneta na osnovu odredaba Zakona o vodama.

Član 58 **Sprečavanje zagađenja vlažnih staništa**

1. Radi očuvanja biološke i predeone raznovrsnosti vlažnih staništa, mere i aktivnosti koja se preduzimaju za sprečavanje zagađenja vlažnih staništa i ispuštanje vode na vlažnim staništama, uređuju se na osnovu odredaba ovog Zakona ili drugih akta.

2. organi uprave ili nadležni organ opštine u okviru svojih nadležnosti i odgovornosti, kao i pravne i fizičke osobe koja obavljaju privredne i druge aktivnosti, moraju vršiti tretiranje opštinskih industrijskih voda koje ispuštaju na vodama vlažnih staništa.

Član 59 **Očuvanje pašnjaka**

Radi očuvanja biološke raznovrsnosti pašnjacima se upravlja putem ispaše i režimom košenj, prilagođenim vrsti pašnjaka, uz prirodi prihvatljivo korišćenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih đubriva.

Član 60 **Očuvanje poljoprivrednog predela**

1. Radi očuvanja biološke i predeone raznovrsnosti oranicama treba očuvati vredna i ugrožena rubna staništa: živice, pojedinačna stabla, skupine stabala, bare i livadne pojaseve.

2. Prilikom planiranja i izvođenja okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta, potrebno je u što većoj meri očuvati postojeća ili stvoriti nova staništa iz stava 1. ovoga člana, te isplanirati njihov raspored i veličinu na način da se osigura najveća vrednost staništa za biološku i predeonu raznovrsnost.

Član 61 **Očuvanje ekološke mreže**

1. Očuvanjem ekološke mreže osigurava se očuvanje stanišnih tipova u povoljnom stanju, odnosno obnavljanjem staništa kojima je narušeno povoljno stanje.

2. Stanišni tip je u povoljnom stanju, ako:

- 2.1. je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stabilna ili se povećava;
- 2.2. postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerojatno održati, specifična struktura i funkcije nužne za njegov dugoročni opstanak;
- 2.3. je garantovano povoljno stanje njegovih značajnih bioloških vrsta.

Član 62

1. Stanišni tipovi se dokumentiraju kartom staništa te se prati njihovo stanje i ugroženost.
2. Stanišni tipovi su ugroženi ako nisu u povoljnom stanju i/ili im pretil nestanak.
3. Područja ugroženih i retkih stanišnih tipova su ekološki značajna područja u smislu ovoga Zakona.
4. Vrste stanišnih tipova, kartu staništa, ugrožene i retke stanišne tipove te mere zaštite za očuvanje stanišnih tipova utvrdit će ministar podzakonskim aktom.
5. Praćenje stanja i ugroženosti staništa obavlja Institut.

Član 63

Ekološki značajna područja

1. Ekološki značajna područja su:
 - 1.1. područja koja su biološki izuzetno raznovrsna ili dobro očuvana, a koja su međunarodno značajna;
 - 1.2. područja koja znatno doprinose očuvanju biološke i predeone raznovrsnosti u Republici Kosovo;
 - 1.3. područja stanišnih tipova koji su ugroženi na svjetskoj, evropskoj ili državnoj razini;
 - 1.4. staništa vrsta koje su ugrožene na svjetskom, evropskom ili državnom nivou;
 - 1.5. staništa endemičnih vrsta za Republiku Kosova;
 - 1.6. područja koja bitno pridonose genskoj povezanosti populacija bioloških vrsta - ekološki koridori;
 - 1.7. selidbeni putevi životinja;
 - 1.8. očuvane šumske celine.

2. Sistem međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoteženom bio geografskom raspoređenošću značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznovrsnosti, čini ekološku mrežu. Unutar ekološke mreže njeni delovi povezuju se prirodnim ili vestackim ekološkim koridorima.
3. Ekološku mrežu sa sistemom ekoloških značajnih područja i ekoloških koridora na predlog Ministarstva podzakonskim aktom proglašava Vlada.
4. Zabranjuju se delatnosti koja mogu dovesti do uništavanja ili znatnog oštećenja značajne ekološke podrućje.

Član 64

1. Ekoloski značajno područje „NATURA 2000“ je ono područje značajno za divlje vrste ptica i druge divlje vrste životinja i biljaka njihovih staništa te stanišne tipove, koje na osnovu međunarodnih standarda utvrdi Vlada Republike Kosovo odlukom, u skladu odredbama ovoga Zakona. Odlukom se propisuju ciljevi očuvanja ekološki značajnog područja, smernice za očuvanju ili ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta, njihovih staništa, kao i stanišnih tipova, način upravljanja, praćenja,- monitoring kao i druga pravila postupanja, neophodna za očuvanje ekološki značajnog područja.
2. kriterijumi za izbor zona „NATURA 2000“, su isti kao u aneksu III Direktive Habitata i za povoljnije teritorije u broju i veličini Direktive za divlje ptice.
3. Upravljanje ekološki značajnim područjem iz stava 1. ovoga člana osiguravaju se mere za očuvanje i poboljšanje njegovih svojstava koja su najznačajnija za očuvanje povoljnog stanja prirodnih staništa i vrsta od značaja za EU i autoriteti mora da obezbede preduzimanje mera kako bi izbegli pogoršanje, ne samo od postupaka čoveka već i prirodnih pojava.
4. Radi zaštite ekološki značajnih područja „NATURA 2000“ i poboljšanja povezanosti ekološke mreže, čuvaju se i razvijaju osobine koje su najvažnije za očuvanje povoljnog stanja vrsta zaštićenih na osnovu međunarodnih akata.
5. Nisu dopuštene radnje i aktivnosti koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području „NATURA 2000“.
6. Za plan, program i /ili zahvat koji sam ili s drugim planom, programom i /ili zahvatom može imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja i ukupnog ekološki značajnog područja iz stava 1. ovog člana , sprovodi se ocena prihvatljivosti za ekološku mrežu , u skladu sa članovima 34 do 41 ovoga Zakona.

Član 65

Potsticajne mere za očuvanje i zaštitu biološke i predeone raznovrsnosti

1. Očuvanje ugroženih divljih vrsta , zavičajnih udomaćenih vrsta i ugroženih stanišnih tipova podupire se novčanim potsticajima i nadoknadama, te povoljnim kreditiranjem zaštitnih radnji.

2. Novčani potsticaji i druge poticajne mere namenjeni su i zaštiti i očuvanju biološke i predeone raznovrsnost, a posebno potsticanju privrede koje uvažava i provodi mere očuvanja biološke i predeone raznovrsnosti, i koje nije štetno za prirodu, kao i za davanje nadoknada pravnim i fizičkim licima koje radi zaštite biološke i predeone raznovrsnosti trpe odgovarajuća ograničenja ili štete.

3. Novčani poticaj i nadoknade iz stava 1. i 2. ovoga člana utvrđuju se podzakonskim propisima.

Član 66 **Očuvanje genetske raznovrsnosti**

1. Genetski materijal se koristi u skladu ovome Zakonu i podzakonskim propisima.
2. Uzimanje genetskog materijala iz prirode radi korišćenja ne sme ugrožavati opstanak ekološkog sistema ili populaciju vrsta u njihovim staništima.

Član 67 **Pristup genetskim izvorima**

1. Pristup genetskim izvorima dopušten je svima pod istim uslovima na način propisan ovim Zakonom i podzakonskim propisima.
2. Rezultati istraživanja i razvoja proizašli iz korišćenja genetskih izvora koriste se na pravičan način u skladu posebnim propisima.
3. Niko ne može postati vlasnik genetskog materijala stvorenog na osnovu genetskog materijala divljih vrsti.

Član 68 **Banka za geneve**

1. U genskim bankama čuvaju se biološki materijali, nadzirane ili uzgojane populacije ili delovi životinja, gljiva ili biljaka, posebno seme, spore, spolne stanice i drugi biološki materijali, kojima se upravlja za namene očuvanja vrsta odnosno njihovih genetskih bogatstava. Uslove za rad genskih banaka propisuje organ državne uprave nadležnog za nauku, uz saglasnost dotičnih Ministarstva.
2. Genskim bankama upravljaju pravna ili fizička lica ovlašćene na osnovu ovoga Zakona ili posebnog propisa.
3. Ovlašćenje iz stava 2. ovoga člana izdaje organ državne uprave nadležan za nauku, uz saglasnost Ministarstva.

Član 69

Inventarizacija, istraživanje i praćenje stanja

1. Institut je dužan da uspostavlja i sprovodi inventarizaciju svih sastavnica biološke i predeone raznovrsnosti -vrste, stanišni tipovi ,geolokaliteti i tipovi predela, kartiranje ugroženih vrsta, geolokaliteta i stanišnih tipova, te njihovo stalno i pravodobno dopunjavanje.
2. Podaci o inventarizaciji čuvaju se u Ministarstvo. Podaci su javni, osim ako se radi zaštite divljih vrsti ili staništa podaci ne proglase tajnim.

Član 70

1. Institut prati i organizira praćenje stanja očuvanosti prirode.
2. Praćenje stanja očuvanosti prirode obuhvata:
 - 2.1 praćenje i ocenu stanja bioloških vrsta,njihovih staništa, stanišnih tipova, ekološki značajnih područja, ekoloških sistema, ekološke mreže te tipova predela;
 - 2.2 praćenje promena geoloških vrednosti - pojave klizišta, urušavanja, novih izvora i sl, što obuhvata i izradu posebnih geoloških karata kao osnova za daljnja istraživanja i praćenja;
 - 2.3. praćenje stanja zaštićenih prirodnih vrednosti.
3. Podaci o praćenju stanja očuvanosti prirode – monitoringu - dostavljaju se Ministarstvu. Podaci su javni, osim ako se radi zaštite divljih vrsti ili staništa podaci ne proglase tajnim.

Član 71

Istraživanja u zaštićenim područjima

1. Istraživanje zaštićenih prirodnih vrednosti i speleoloških objekata može se obavljati na osnovu odluke Ministarstva. Odlukom kojim se odobrava istraživanje sadrži uslove pod kojima se ono može sprovesti.
2. Vlasnik ili nosioc prava korišćenja zemljišta ili vodene površine, mora omogućiti istraživanje zaštićenih prirodnih vrednosti licu koja za to ima odobrenje iz stava 1. ovoga člana. Za ograničenja vlasnik nema pravo na naknadu, osim u slučajevima kada dokaže da je zbog toga pretrpeo materijalnu štetu.
3. Osoba koja je obavila istraživanja dužna je o rezultatima istraživanja izveštavati Ministarstvo i Institut u roku od trideset dana od dana završetka istraživanja.

4. Iznošenje iz Republike Kosovo u naučne svrhe divljih vrsta i njihovih delova koje nisu zaštićena prirodna vrednost u smislu ovoga Zakona moguće je samo na osnovu odluke Ministarstva.

Član 72

Institut vodi informacijski sistem zaštite prirode kao deo jedinstvenog informacijskog sistema Ministarstva, prema međunarodno prihvaćenim standardima i obavezama.

POGLAVLJE V POSEBNE MERE ZAŠTITE I OČUVANJA PRIRODE

Član 73

Sprovođenje zaštite u zaštićenim područjima

1. Organizacija prostora, način korišćenja, uređenja i zaštite prostora u nacionalnom parku uređuje se, na osnovu stručne osnove koju izrađuje Ministarstvo i prostornim planom područja posebni obeležja.
2. Prostorni plan nacionalnog parka usvaja Skupština.

Član 74

1. Mere zaštite zaštićenih područja sastavni su deo dokumenata prostornog planiranja, planova upravljanja, planova privređivanja, te drugih propisa koji se donose na osnovu ovoga Zakona i koji uređuju pitanja zaštite, očuvanja, unapređenja i korišćenja nacionalnog parka, i drugih zaštićenih područja.
2. Mere zaštite iz stava 1. ovoga člana odnose se na zabranu ili ograničenje zahvata u prostoru: gradnja infrastrukturnih objekata; gradnja novih tranzitnih, komunalnih, energetskih, telekomunikacijskih i prometnih objekata; otkopavanje ili zasipavanje terena; otkopavanje ili odnošenje kamenja, minerala, naslaga ili fosila; odlaganje otpada i ispuštanje otpadnih voda; menjanje vodnog režima; odnošenje naplavina; privredno korišćenje prirodnih dobara; izvođenje meliorativnih zahvata; uklanjanje živica i drugih prirodnina; sadnja monokultura; sakupljanje gljiva i biljaka i njihovih delova; uznemiravanje, ubijanje ili hvatanje životinja; lov; ribolov; prometovanje; sportsko-rekreacijske delatnosti; postavljanje reklamnih i drugih oznaka; posećivanje i razgledavanje; i druge aktivnosti koje mogu ugroziti zaštićenu prirodnu vrednost.
3. U zaštićenim područjima nije dopušteno izvođenje vežbi i drugih vojnih aktivnosti kojima se mogu ugroziti prirodne vrednosti.

Član 75

1.U strogom rezervatu, nacionalnom parku, posebnoj zoni, parku prirode, zaštićenom predelu i spomeniku parkovne arhitekture zabranjeno je:

- 1.1. obaviti podvodnu aktivnost bez dozvole Ministarstva, odnosno organa uprave ili nadležnog organa opštine;
- 1.2. usidriti i/ili privezati plovila izvan mesta određenih prostornim planom;
- 1.3. obaviti rekreacijski ribolov bez dozvole ili protivno uslovima izdane dozvole;
- 1.4. oštetiti i/ili uništiti znak i/ili informativnu ploču;
- 1.5. palenje vatre van mesta stanovanja i/ili mesta koja su obeležena i određena za ovu nameru;
- 1.6. snimati ili fotografisati u komercijalne svrhe bez dozvole Ministarstva, odnosno organa uprave ili nadležnog organa opštine,
- 1.7. poleteti zmajevima ili padobranskim jedrima bez dopuštenja Ministarstva, odnosno organa uprave ili nadležnog organa opštine;
- 1.8. postaviti informativnu ploču, reklamni i/ili drugi pano bez dozvole Ministarstva, odnosno organa uprave ili nadležnog organa opštine;
- 1.9. posetiti i/ili razgledati bez ulaznice kad je ulaznica obavezna;
- 1.10. odložiti otpad izvan predviđenog i označenog prostora;
- 1.11. kupanje izvan mesta određenog od strane uprave koja upravlja područjem.

Član 76

Pravilnik o unutrašnjem redu

1. Pravilnikom o unutrašnjem redu bliže se uređuju pitanja i propisuju mere zaštite, očuvanja, unapređenja i korišćenja nacionalnog parka i parka prirode, te zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrednosti.

2. Pravilnik iz stava 1. ovog člana donosi Ministar uz prethodnu saglasnost Ministarstva Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja gde je osnovni resurs šuma.

3. Pravilnici o unutrašnjem redu nacionalnih parkova i parkova prirode kao i drugim zaštićenim područjima prirode objavljuju se u Službenom listu Republike Kosovo.

Član 77

Upravljanje zaštićenim područjem

1. Zaštićenim područjima upravljaju uprave.
2. Uprave za upravljanje nacionalnim parkom, parkom prirode i značajnim spomenikom prirode osniva Ministarstvo.
3. Uprave za upravljanje ostalim zaštićenim područjima i/ili drugim zaštićenim prirodnim vrednostima osnivaju skupštine opština.
4. Zaštićenim područjima koje proglašava Vlada, ako se nalaze na prostoru nacionalnog parka ili parka prirode, ili graniči s njima, ili se nalaze neposredno uz njihovu granicu, upravlja uprava koja upravlja nacionalnim parkom ili parkom prirode.

Član 78

1. Uprave iz člana 77. ovoga Zakona obavljaju delatnost zaštite, održavanja i unapređivanja zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korišćenja prirodnih dobara, te nadziru sprovođenje uslova i mera zaštite prirode na području kojim upravljaju.
2. Uprave koje upravljaju parkovima prirode i nadziru i način obavljanja dozvoljenih privrednih delatnosti, u cilju osiguranja racionalnog i održivog korišćenja prirodnih dobara.
3. Uprave mogu obavljati i druge delatnosti utvrđene aktom o osnivanju uprave koje služe obavljanju delatnosti iz stava 1. i 2. ovoga člana.

Član 79

1. Sredstva za rad uprave i obavljanje delatnosti iz člana 78 ovoga Zakona osiguravaju se iz:
 - 1.1 budžeta Republike Kosovo ili opštinskog budžeta;
 - 1.2 prihoda od korišćenja zaštićenih prirodnih vrednosti;
 - 1.3 prihoda od kompenzacije;
 - 1.4 drugih izvora utvrđenih ovim Zakonom i posebnim propisima.

Član 80

1. Nadzor nad zakonitošću rada i podzakonskih akata za upravljanje zaštićenim područjima kojima je osnivač Skupština ili Vlada Republike Kosova obavlja Ministarstvo.
2. Nadzor nad zakonitošću rada i podzakonskih akata uprava koje upravljaju zaštićenim područjima koje osnivaju opštine, obavljaju nadležni organi opštine- osnivača .
3. Nadzor nad stručnim radom uprava iz stava 1. i 2. ovoga člana obavlja Ministarstvo.

Član 81

Plan upravljanja zaštićenim područjem

1. Upravljanje strogim rezervatom, nacionalnim parkom, parkom prirode, posebnom zonom i zaštićenim predelom sprovodi se na osnovu plana upravljanja.
2. Plan upravljanja donosi se za razdoblje od deset (10) godina.
3. Plan upravljanja određuje razvojne smernice, način izvođenja zaštite, korišćenja i upravljanja zaštićenim područjem, te pobliže smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrednosti zaštićenog područja uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva.
4. Pravna i fizička lica koje obavljaju delatnosti u zaštićenom području dužne su se pridržavati plana upravljanja.
5. Nakon protoka razdoblja od pet (5) godina analizira se sprovođenja plana upravljanja i ostvareni rezultati te se po potrebi obavlja revizija plana upravljanja na način i u postupku kako je to propisano za njegovo donošenje.

Član 82

1. Plan upravljanja zaštićenim područjem iz člana 81 stava 1. ovoga Zakona sadrži:
 - 1.1. ciljeve i politiku upravljanja zaštićenim područjem, sa sastojcima:
 - 1.1.1. vizija, misija i ciljevi zaštićenog područja;
 - 1.1.2. politika upravljanja zaštićenim područjem.
 - 1.2. smernice zaštite zaštićenog područja, sa sastojcima:
 - 1.2.1. ocena stanja zaštićenog i uticajnog područja;
 - 1.2.2. koncept zaštite celog područja i njegovih pojedinih delova (zona);

- 1.2.3. praćenje stanja zaštićenog područja i njegovih vrednosti;
- 1.2.4. zaštita i upravljanje prirodnim i kulturnim vrednostima te resursima zaštićenog područja;
- 1.2.5 razvoj dopuštenih djelatnosti u zaštićenom području;
- 1.2.6. posećivanje zaštićenog područja program poseta interpretacije;
- 1.2.7. povezivanje zaštićenog područja sa susednim područjima;
- 1.2.8. uticaj na životnu sredinu i društveno - privredni kompleks.

1.3. Sprovođenje plana, sa sastojcima:

- 1.3.1. smernice za povezivanje sektorskih planova;
- 1.3.2. aktivnosti za sprovođenje plana;
- 1.3.3. nadzor u sprovođenju plana;
- 1.3.4. troškovi sprovođenja plana;
- 1.3.5. način i izvori finansiranja;
- 1.3.6. institucionalna struktura i nosioce aktivnosti u upravljanju zaštićenim područjem.

2. Plan upravljanja sprovodi se godišnjim programom zaštite, očuvanja, korišćenja i unapređenja zaštićenog područja.

3. Predlog plana upravljanja, uprava dužna je staviti na uvid javnosti u skladu odredbama člana 151 ovog Zakona.

Član 83 **Speleološki objekti**

1. Ako se speleološki objekt nalazi na zaštićenom području ili je posebno zaštićeno područje, njime upravlja uprava u skladu odredbama ovog Zakona.

2. Ako se speleološki objekt nalazi izvan zaštićenog područja ili ako nije posebno zaštićen, obavljanje delatnosti posećivanja i razgledavanja može se poveriti fizičkom i pravnom lici na osnovu koncesije.

Član 84

Zaštita predela

U planiranju i uređenju prostora te u planiranju i korišćenju prirodnih dobara treba osigurati očuvanje značajnih i karakterističnih obeležja predela kao i održavanje bioloških, geoloških i kulturnih vrednosti koje određuju njegovo značenje i estetski doživljaj.

Član 85

1. Predeli prema svojim značajnim i karakterističnim obelježjima razvrstavaju u predeone tipove koji izražavaju raznovrsnost prirodne i kulturne baštine.
2. Pod značajnim i karakterističnim obelježjima predela razumevaju se, u smislu ovoga Zakona, delovi prirode karakteristični za određene predeone tipove ili vestačke sastojke predela koje imaju prirodnu, istorijsku, kulturnu, naučnu ili estetsku vrednost.
3. Predeone tipove a posebno vredne predele kao zaštićene prirodne vrednosti na predlog Instituta utvrđuje Ministarstvo, uz učestvovanje javnosti, nadležnog organa opštine i pravna i fizička lica kojima je u interesu utvrđivanje vrednosti predela.
4. Praćenje stanja značajnih i karakterističnih obelježja predela obavljaju opštine u saradnji sa Institutom i druge pravne ovlašćene lice.

Član 86

Zaštita i očuvanje divljih vrsti

1. Divlje vrste čine:
 - 1.1. primerci samoniklih biljaka, gljiva i životinja koje slobodno žive kao e njihovi primerci za uzgajanje;
 - 1.2. njihovi razvojni oblici - jaja, larve, kukuljice, semenke, plodovi, miceliji i dr.
 - 1.3. njihovi delovi i derivati;
 - 1.4. i od njih dobiveni lako raspoznatljivi proizvodi.
2. Zabranjeno je bez opravdanog razloga uznemiravanje, hvatanje, ozleđivanje divljih životinja, smanjivanje brojnosti populacije divlje vrste - ubijanje, uklanjanje i sl., uništavanje ili oštećivanje njenog staništa ili menjanje njenih životnih uslova u meri u kojoj bi vrsta postala ugrožena. Opravdani razlog utvrđuje Ministarstvo.
3. Zabranjeno je istrebljavanje zavičajne divlje vrste.

4. Povoljno stanje divljih vrsta osigurava se zaštitom njihovih staništa i zaštitnim merama za pojedine vrste prema odredbama ovog Zakona.

5. Stanje divlje vrste je povoljno, ako je njena rasprostranjenost i brojnost populacije u okviru prirodnih kolebanja i ne pokazuje dugoročni trend smanjivanja, te ako su staništa dovoljno prostrana da osiguravaju dugoročno očuvanje populacije.

Član 87

1. Tokom izvođenju zahvata u prirodu i korišćenja prirodnih dobara kojima se zadire u staništa divljih vrsti, primenjuju se mere, metode i tehnička sredstva koja doprinose očuvanju dobrog stanja vrsta, odnosno koji najmanje ometaju divlje vrste ili staništa njihovih populacija, te se mogu ograničiti zahvati u staništa populacija životinjskih vrsta u vremenu koje se poklapa s njihovim životno značajnim razdobljima.

2. Očuvanje divljih vrsti i njihovih staništa iz stava 1. ovoga člana sastavni je deo mera i uslova zaštite prirode iz člana 124 ovoga Zakona.

Član 88

1. Javn putevi, druge saobraćajnice ili druge građevine koje prelaze preko poznatih migracijskih puteva divljih životinja grade se na način da se omogući sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima.

2. Izgrađeni ekološki prelazi kojima se osigurava nesmetano i sigurno prelaženje divljih životinja uživaju zaštitu kao prirodne vrednosti.

3. Mere zaštite, obveznike zaštite i način održavanja prelaza iz stava 2. ovoga člana ministar će opisati pod zakonskim aktom uz suglasnost nadležnog organa za transport.

Član 89

1. Stubovi i tehničke komponente srednjonaponskih vodova izvode se na način da se ptice zaštite od strujnog udara.

2. Na stubovima i tehničkim komponentama koji su izgrađeni pre stupanja na snagu ovog Zakona, i koji u visokom stepenu ugrožavaju ptice, u roku od pet (5) godina od dana stupanja na snagu ovog Zakona sproved će se nužne mere radi zaštite ptica od strujnog udara.

3. Odredbe iz stava 1. i 2. ovoga člana ne odnose se na gornje vodove željeznica.

Član 90

Sakupljanje biljaka, gljiva i hvatanje ili ubijanje životinja

1. Za sakupljanje biljaka, gljiva i njihovih delova, te hvatanje ili ubijanje životinja koje pripadaju kategoriji zaštićenih divljih vrsti iz člana 17. ovoga Zakona, u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa, ako nije ovim ili drugim zakonom drugačije propisano, potrebno je pribaviti dozvolu Ministarstva. Dozvola se izdaje odlukom.
2. Radnje iz stava 1. ovog člana mogu se obavljati uz suglasnost vlasnika ili nosoca prava na prirodnim dobrima.

Član 91

Uvođenje divljih vrsti

1. Zabranjeno je uvođenje stranih divljih vrsti u prirodu na područje Republike Kosova i u ekološke sisteme u kojima prirodno ne žive.
2. Zabranjeno je uvođenje stranih vrsta riba u prirodne i poluprirodne vode, kao i prenošenje takvih vrsta iz ribnjaka u druga vlažna staništa.
3. Izuzetno, uvođenje iz stava 1. ovoga člana je dopušteno ako je naučno i stručno osnovano i prihvatljivo sa gledišta zaštite prirode i održivog korišćenja .
4. Ministarstvo donosi odluku iz stava 3. ovog člana na osnovu studije o proceni rizika uvođenja za prirodu, uz prethodnu saglasnost Ministarstva Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja.
5. Troškove izrade studije i sprovođenja postupka procene rizika uvođenja na prirodu snose pravna ili fizička lica koja su podnela zahtev za izdavanje dozvole.
6. Ne smatra se uvođenjem, uzgoj stranih divljih vrsti u kontroliranim uslovima koji onemogućavaju naseljavanje u prirodu.
7. Način sprovođenja procene rizika i izrade studije procene rizika uvođenja, ponovnog uvođenja i uzgoja, postupak izdavanja dozvole te način pribavljanja mišljenja javnosti ministar propisuje podzakonskim aktom.

Član 92

Nenamerno uvođenje

Ako dođe do nenamernog uvođenja stranih vrsti na području Republike Kosovo, ili ako postoji opravdana sumnja da će doći do takvog uvođenja, ministar će naredbom propisati mere postupanja u cilju uništavanja ili sprečavanja daljeg širenja uvedenih stranih vrsti.

Član 93

Ponovno uvođenje divljih vrsti

1. Ponovno uvođenje nestalih divljih vrsti u prirodu na području Republike Kosova može se obavljati uz dozvolu Ministarstva, koje se izdaje na osnovu studije o proceni rizika ponovnog uvođenja na prirodu, uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja.
2. Troškove izrade studije i sprovođenja postupka procene uticaja ponovnog uvođenja na prirodu snosi pravno ili fizičko lice koja je podnelo zahtev za izdavanje saglasnosti.

Član 94

Način korišćenja zaštićenih divljih vrsti

1. Korišćenje zaštićenih divljih vrsti dopušteno je na način i u količini da se njihove populacije na državnom ili na lokalnom stepenu ne dovedu u opasnost.
2. Ministar i ministar nadležan za poljoprivredu, šumarstvo i ruralni razvoj svaki u svom delokrugu, propisuju mere zaštite zaštićenih divljih vrsti koje obuhvaćaju:
 - 2.1. sezonsku zabranu korišćenja i druga ograničenja korišćenja populacija;
 - 2.2. privremenu ili lokalnu zabranu korišćenja radi obnove populacija na zadovoljavajućem stepenu;
 - 2.3. regulisanje trgovine, držanje i prevoz radi trgovine živih i mrtvih primeraka.
3. Ministarstvo vodi evidenciju o načinu i količini korišćenja zaštićenih divljih vrsti radi utvrđivanja i praćenja stanja populacija. Ako se utvrdi da je zbog korišćenja zaštićena divlja vrsta ugrožena, ministar može doneti odluku kojom zabranjuje ili ograničava korišćenje te vrste.

Član 95

1. Zabranjena je upotreba svih sredstava za hvatanje i ubijanje divljih vrsti životinja te upotreba svih sredstava koja mogu prouzrokovati lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiravanje populacije tih vrsta, a posebno:
 - 1.1. zamke;
 - 1.2. samostrele;
 - 1.3. električne ubojite ili omamljujuće naprave;
 - 1.4. vesačke svetleće naprave;

- 1.5. druge naprave koje uzrokuju slepoću ili gluvoću;
- 1.6. odašiljači zvuka - magnetofoni, kasetofoni koji emitiraju zvukove dozivanja, boli ili javljanja;
- 1.7. naprave za osvetljavanje cilja;
- 1.8. optički nišani za noćni lov s mogućnošću elektronskog povećavanja ili pretvaranja slike;
- 1.9. eksplozivi;
- 1.10. otrovi ili omamljujući mamci;
- 1.11. poluautomatsko ili automatsko oružje sa premnikom koji može sadržavati više od dva naboja;
- 1.12. letelice;
- 1.13. vozila na motorni pogon u pokretu;
- 1.14. i druga sredstva utvrđena međunarodnim konvencijama.

Član 96 **Strog zaštićene divlje vrste**

1. Pojedina divlja vrsta može biti strogo zaštićena na ceom području Republike Kosova ili na pojedinim njenim delovima.
2. Mere zaštite za strogo zaštićene divlje vrste i mere zaštite njihovih staništa Ministarstvo utvrđuje planom menadžiranja i planom delovanja.
3. Ako je neko područje privremeno stanište strogo zaštićene divlje vrste, a njegova se zaštita ne može osigurati na neki drugi način, Ministarstvo može odlukom, uz pribavljeno mišljenje Ministarstva Poljoprivrede, Šumarstva i Ruralnog Razvoja da proglasi to područje ili neki njegov deo privremeno zaštićenim ali ne duže od šest meseci.

Član 97

1. Zabranjeno je branje, sakupljanje, uništavanje, seča ili iskopavanje samoniklih strogo zaštićenih biljaka i gljiva.
2. Zabranjeno je držanje i trgovina samoniklim strogo zaštićenim biljkama i gljivama.
3. Strogo zaštićene životinje koje slobodno žive u prirodi zabranjeno je:

- 3.1. uzeti iz prirode;
- 3.2. namerno hvatati i/ili ubiti;
- 3.3. namerno oštećivati i/ili uništiti njihove razvojne oblike, gnezda ili legla te područja njihova razmnožavanja ili odmaranja;
- 3.4. namerno uznemiriti, posebno u vreme njihovog razmnožavanja, podizanja mladih, migracije i hibernacije, ako bi uznemiravanje bilo značajno u odnosu na ciljeve zaštite;
- 3.5. namerno uništavati i ili uzimati jaja iz prirode ili držati prazna jaja;
- 3.6. oštećivati ili uništavati njihova područja razmnožavanja ili odmaranja;
- 3.7. sakriti, držati, uzgajati, trgovati, uvoziti, izvoziti, prevoziti i otuđivati ili na bilo koji način pribavljati i preparirati.

4. Zaštitu uživaju i samonikle biljke i pečurke, kao i divlje životinje koje se nalaze u nacionalnom parku, strogom rezervatu, kao i posebnoj zoni ako se radi o samoniklim biljkama, gljivama, kao i divlje životinje zbog kojih je područje zaštićeno kao i sve podzemne životinje i kada nisu zaštićene kao pojedine vrste, ako aktom o zaštiti toga područja za pojedinu vrstu nije drugačije određeno.

5. Namerno hvatanje i /ili ubijanje strogo zaštićenih životinja prijavljuje se Ministarstvu. Ministarstvo vodi evidenciju o hvatanju i/ili namerno ubijenim strogo zaštićenim životinjama kao i odlučuje o zaštitnim merama u cilju sprečavanja negativnog uticaja na pojedine vrste.

Član 98

1. Izuzetkom od odredbi člana 97 ovog Zakona, u slučaju nepostojanja drugih pogodnih mogućnosti i ako izuzetak nije štetan za opstanak određene populacije, Ministarstvo može da dozvoli radnje radi:

- 1.1. zaštite biljaka, gljiva i životinja, kao i zaštitu prirodnih staništa;
- 1.2. sprečavanja ozbiljnih šteta na usevima, stoci, šumama, ribnjacima, vodi i drugim oblicima vlasništva;
- 1.3. zaštite javnog zdravlja i bezbednosti, vazdušne bezbednosti ili drugih prevladavajućih javnih interesa;
- 1.4. istraživanja i obrazovanja, ponovnog naseljavanja - repopulacija -, ponovnog unošenja i nužnog razmnožavanja.

2. Ministarstvo može dopustiti na selektivnoj osnovi i ograničeno, uzimanje, držanje i ostalo razumno korišćenje nekih strogo zaštićenih divljih vrsta u malim količinama pod uslovima strogog nadzora radi održavanja povoljnog stanja vrste.

Član 99

1. Pojedini primerci strogo zaštićenih divljih životinjskih vrsta mogu se držati u zatočeništvu, uzgajati, prodavati i kupovati na osnovu odobrenja Ministarstva, pod uslovom:

1.1. da se radi o primerima koji su zakonito uvedeni u Republiku Kosovo i imaju vlasnika;

1.2. da se radi o primerima koji su zakonito steceni u Republici Kosova;

1.3. da se radi o primerima koji su stečeni pre nego je vrsta zakonom zaštićena;

1.4. da se radi o slučaju iz člana 98 ovoga Zakona.

2. Izuzetkom iz člana 97 ovoga Zakona, pojedine strogo zaštićene životinje, gljive i biljke mogu se stavljati u promet, odnosno izvoziti i uvoziti u svrhu trgovine uz odobrenje Ministarstva, kao i izvoziti i uvoziti u naučne svrhe, radi razmene, izlaganja i sl. na osnovu odobrenja Ministarstva.

3. Nalazač je dužan obavestiti najbližu veterinarsku organizaciju i veterinarsku instituciju i Ministarstvo o:

3.1. pronađenim mrtvim primerima strogo zaštićenih divljih životinja;

3.2. primerima strogo zaštićenih divljih životinja koje su bolesne ili povređene u toj meri da nisu sposobne samostalno preživeti u prirodi.

4. Veterinarska organizacija i veterinarska ambulanta privatne prakse dužna je utvrditi uzroke uginuća pronađenih mrtvih strogo zaštićenih divljih životinja. Troškove postupka snosi Ministarstvo.

5. Ministarstvo može nalazaču bolesne ili ozleđene životinje na njegov zahtev dopustiti, ako poseduje zadovoljavajuće znanje i uslove, držanje te životinje u zatočeništvu radi lečenja i oporavka. Opravdane troškove nastale lečenjem životinje snosi Ministarstvo.

6. Ministarstvo može dopustiti izuzetke od zabrane držanja u zatočeništvu i prodaje strogo zaštićenih divljih vrsta, ako se radi o zaplenjenim ili oduzetim primerima, i ako to nije u suprotnosti sa drugim propisima i međunarodnim ugovorima.

7. Svi primerci strogo zaštićenih divljih vrsta iz stava 6. ovoga člana moraju biti obeleženi na propisan način.

8. Dozvole iz stava 1., 2., 5. i 6. ovog člana se izdaju odlukom.

Član 100

1. Za istraživanje strogo zaštićenih vrsta može se vršiti nakon pribavljanja dozvole na način propisan ovim Zakonom.
2. Rezultati istraživanja dostavljaju se Ministarstvu i Institutu u roku od trideset dana od dana završetka istraživanja.

Član 101

Prekogranični pomet zaštićenih divljih vrsta

1. Ministarstvo donosi odluku o unosu, iznosu, izvozu ili uvozu kao i potvrdu za ponovni izvoz divljih vrsta, njihovih delova i derivata zaštićenih na osnovu ovog Zakona.
2. Odluka i potvrda iz stava 1. ovoga člana izdat će se samo ako se ne ugrožava divlje populacije životinja, gljiva ili biljaka na koje se odnosi.
3. Odluku i potvrdu iz stava 1. ovoga člana potrebno je pribaviti i kada se radi o križancu čiji jedan ili oba roditelja pripadaju zaštićenoj divljoj vrsti.
4. Vrste za koje se donosi odluka ili izdaje potvrda iz stava 1. ovoga člana, postupak i u uslovi donošenja odluke i izdavanja potvrde, sadržaj i način podnošenja zahteva, sadržaj i način podnošenja obavesti o uvozu, opšta i posebna ograničenja tokom uvoza, način obelažavanja životinja ili pošiljki, način zbrinjavanja oduzetih primeraka, nadležni organi za sprovođenje i nadzor, način sprovođenja nadzora, vođenje evidencije, izradu izveštaja te drugi uslovi potrebni za odvijanje prekograničnog prometa divljim vrstama u skladu sa međunarodnim sporazumima, propisuje ministar podzakonskim aktom.
5. Tokom aktivnostima iz stava 1. ovoga člana i/ili prevozu žive životinje, za koje je to propisano pravilnikom iz stava 4. ovoga člana, moraju se prevoziti i negovati na način koji svodi na najmanju meru mogućnost ozleđivanja, ugrožavanja zdravlja ili nehumanog postupanja, u skladu sa posebnim aktima.
6. Izuzetkom od odredbi stava 1. ovoga člana za divlje vrste za koje je to određeno podzakonskim aktom iz stava 4. ovoga člana nije potrebna dozvola za uvoz, ali za uvoz obaveštava se nadležni organ.
7. Odluke, potvrde i drugi akti izdati na osnovu ovog Zakona u svrhu prekograničnog prometa zaštićenim divljim vrstama, mogu se koristiti samo za primerke na koje se odnose.
8. Prevoz zaštićenih vrsta preko teritorija Republike Kosova obavlja se na osnovu važećeg akta o izvozu ili ponovnom izvozu koje je doneo nadležni organ zemlje izvoznice ili zemlje ponovnog izvoza.

Član 102

1. Uvoz, izvoz ili prevoz kao i unošenje ili iznošenje zaštićenih vrsta, njihovih delova i derivata, obavezno se obaveštavaju jedinicama carinske službe, u skladu sa odredbama ovog Zakona i odredbi za njeno sprovođenje, kao i carinskih odredaba.
2. Veterinarski pregled i kontrola pošiljki iz stava 1. ovog člana za koje je nadležna granična veterinarska inspekcija sprovodi se u skladu sa zakonodavstvom na snazi.
3. Zaštićene divlje vrste, njihovi delovi ili derivati mogu se uvoziti, izvoziti, prevoziti, unositi ili iznositi samo preko određenih graničnih prelaza na kojima je uspostavljena fitosanitarna i granična veterinarska inspekcija.
4. Carinska služba dužna je da prilikom uvoza, izvoza, ili ponovnog izvoza iz člana 101 stav 1. ovog Zakona pregledati odgovarajuća odobrenja u zavisnosti od propisane zaštite divljih vrsta, te overiti prelazak granice u za to predviđenoj rubrici obrasca odobrenja. U slučaju izvoza, jedna kopija odobrenja sa naznakom "za zemlju izvoza", carinska služba overenu dostavlja Ministarstvu, jednu kopiju formulara sa oznakom "za carinu" drži za vlastitu evidenciji. U slučaju uvoza, carinska služba overava original dozvole i prvu kopiju za podnosioca zahteva te prvu kopiju za podnosiocu zahteva vraća uvozniku, a original odobrenja dostavlja Ministarstvu.

Član 103

1. Ako prilikom uvoza, izvoza, ili prevoza carinska služba ne može odrediti pripadaju li životinje, gljive ili biljke vrstama čiji uvoz ili izvoz podleže ograničenjima ili zabranama, može ih:
 - 1.1. na trošak carinskog deklaranta ili primaoca odnosno pošiljaca robe, sama pohraniti ili dati nekome na čuvanje do utvrđenja pripadaju li vrstama čiji uvoz, izvoz ili prevoz podleže ograničenjima;
 - 1.2. prepustiti ih carinskom deklarantu ili primaocu odnosno pošiljaocu robe do okončanja postupka, ali uz zabranu raspolaganja.
2. Carinska služba može od carinskog deklaranta ili primaoca odnosno pošiljaoca tražiti da dostavi potvrdu da predmetna vrsta nije pod zaštitom.
3. Vrste za koje carinska služba utvrdi da se uvoze, izvoze ili prevoze bez propisanih odobrenja ili drugih dokumenata, zapljenjuju se do okončanja postupka. O zaplenjenim vrstama izdaje se potvrda. Zaplenjene vrste predaju se na čuvanje ovlašćenom pravnom ili fizičkom licu iz popisa Ministarstva, a mogu se ostaviti na čuvanje carinskom deklarantu ili primaocu odnosno pošiljaocu uz zabranu raspolaganja. Ako se propisano odobrenje ili drugi zatraženi dokumenti ne dostave u roku od mesec dana nakon zapljenjivanja ili u produženom roku koji može iznositi najduže dva meseca, carinska služba donosi odluku o oduzimanju.

4. Ako se pri carinskoj obradi utvrdi da se radi o vrstama za koje nema uvoznog ili izvoznog odobrenja, konfiskuju se, a o konfiskovanim vrstama izdaje se potvrda.

5. U slučajevima iz stava 3. i 4. ovoga člana carinska služba dužna je u najkraćem roku izvestiti Ministarstvo koje odlučuje o privremenom ili trajnom zbrinjavanju konfiskovanih vrsta imajući u vidu odredbe posebnih propisa i međunarodnih sporazuma.

6. Kada se vrste zaplene ili se konfiskuju, tada time izazvane troškove – troškovi hrane, smeštaja, prevoza, vraćanja i drugo) dužan je podmiriti carinski deklarant ili primaoc, odnosno pošiljaoc. Ako nije utvrđen carinski deklarant ili primaoc, troškove je dužan podmiriti pošiljaoc, prevoznik ili naručio.

Član 104

Držanje, uzgajanje i trgovina divljim vrstama

1. Zabranjeno je životinje divljih vrsta držati zatvorene u nepovoljnim uslovima i bez odgovarajuće brige.

2. Fizička ili pravna lica koja postanu vlasnici zaštićenih životinja sa namerom njihovog držanja u zatočeništvu, dužne su o tome obavestiti Ministarstvo u roku od trideset dana po sticanju vlasništva nad tim životinjama.

3. Životinje iz stava 2. ovoga člana za koje je to propisano trajno i nezamenljivo se propisno obeležavaju.

4. Uslove držanja, način obeležavanja i evidenciju životinja iz stava 2. ovoga člana utvrđuje ministar podzakonskim aktom.

Član 105

1. Fizičko ili pravno lice koje namerava držati zatvorene životinje zavičajnih ili stranih divljih vrsta zaštićene na osnovu Zakona, sa namerom prikazivanja u javnost, u zoološkim vrtovima, akvarijumima, terarijima ili sličnim prostorima, dužno je zatražiti odobrenje Ministarstva. Odobrenje se izdaje odlukom.

2. Dozvola iz stava 1. ovoga člana izdat će se ako podnosioc zahteva dokaže da su ispunjeni propisani uslovi, i da će životinje prikazivati u okruženju koje oponaša prirodne uslove u staništu i koje ne iskrivljuje saznanja o biologiji vrste.

Član 106

1. Fizičko ili pravno lice koje namerava uzgajati zavičajne ili strane divlje vrste obavezna je pridobiti odobrenje u skladu sa ovim Zakonom ili zakonodavstvom na snazi.

2. Ako se u postupku izdavanja odobrenja utvrdi da postoji ekološki rizik, Ministarstvo može zatražiti od podnosioca zahteva da pre izdavanja odobrenja izradi prethodnu studiju

o proceni rizika radi nadziranja negativnih uticaja na lokalne ekološke sisteme i zavičajne vrste.

3. Za životinje iz stava 1. ovog člana Ministarstvo može odrediti trajno i nezamjenljivo obeležavanje.

4. Vlasnik životinje iz stava 1. ovoga člana dužan je osigurati da životinja ne pobjegne u prirodu, i da je odgovoran za štetu koju ta životinja prouzrokuje.

Član 107

1. Pravno i fizičko lice, koja trguje zaštićenim zavičajnim ili stranim divljim vrstama za koje je to posebno propisano podzakonskim aktom iz stava 4. ovog člana, dužno je pribaviti potvrdu Ministarstva. U slučaju odbijanja zahteva, donosi se odluka.

2. Trgovati se može samo primercima uzgojenim u prijavljenom uzgoju ili primercima koji imaju ispravu o poreklu, uz uslov da je primerak ili pošiljka propisno obeležena.

3. Prilikom trgovine zaštićenim životinjama prodavac, odnosno vlasnik dužan je:

3.1. osigurati odgovarajuće uslove za držanje životinja u skladu ovom Zakonu i drugim propisima;

3.2. voditi evidenciju o trgovini životinjama;

3.3. novom vlasniku izdati potvrdu o poreklu životinje.

4. Uslove trgovine i izdavanja potvrde za trgovinu, sadržaj zahteva i potvrde, vođenje evidencije o trgovini i nadzor, ministar propisuje pravilnikom iz člana 101 stav 4. ovog Zakona.

5. Potvrde i drugi akti izdani na osnovu ovog Zakona u svrhu trgovine zaštićenim vrsta mogu se koristiti samo za primerke na koje se odnose.

Član 108

1. Primerke zaštićenih divljih vrsta koji se nedopušteno drže zatvoreno ili uzgajaju ili kojima se obavlja nedopuštena trgovina, zapljenuje nadležni inspektor uz izdavanje potvrde.

2. Oduzeti primerci iz stava 1. ovoga člana se privremeno ili trajno zbrinjavaju kod ovlašćenih fizičkih ili pravnih lica o trošku Ministarstva.

Član 109

1. Odredbe i uslovi utvrđeni dozvolama, potvrdama i drugim aktima koje donosi Ministarstvo radi unosa, iznosa, izvoza, uvoza, ponovnog izvoza, trgovine i drugih postupanja s divljim vrstama, njihovim delovima i derivatima, zaštićenim na osnovu ovog Zakona i međunarodnih akata iz područja zaštite životne sredine, moraju biti ispunjeni celo vreme trajanja dozvole, potvrda i drugih akata.

2. Nosioc dozvole, potvrde ili drugog akta iz stava 1. ovog člana dužan je bez odlaganja izvestiti Ministarstvo o svim promenama i novim okolnostima koje utiču ili mogu uticati na trajanje dozvole, posebno ako se radi o:

2.1. neispunjavanju uslova na osnovu kojih je dozvola, potvrda ili drugi akt donesen;

2.2. uginuću primerka životinjske i/ili biljne vrste;

2.3. uništenju primerka životinjske i/ili biljne vrste;

2.4. bijegu primerka životinjske vrste;

2.5. drugim okolnostima zbog kojih se sadržaj dozvole, potvrde ili drugog akta, razlikuje od stvarnog stanja.

3. Ispunjavanje uslova utvrđenih dozvolom, potvrdom ili drugim aktom iz stava 1. ovog člana te promene i nove okolnosti iz stava 2. ovog člana, proverava Ministarstvo tokom celog trajanja dozvole ili potvrde.

Član 110

Zaštita minerala, fosila i njihovih naslaga

1. Minerali, fosili i naslage koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrednostima čuvaju se na mestu nalaza, dok nalazište uživa zaštitu kao zaštićena prirodna vrednost.

2. Ako minerale, fosile i naslage nije moguće zaštititi na nalazištu daju se na čuvanje pravnom ili fizičkom licu koji će osigurati njihovu stručnu zaštitu i omogućiti njihovu upotrebu u svrhu obrazovanja, muzejske delatnosti, nauke i zaštite prirode.

3. Uslove pod kojima se minerali, fosili i naslage mogu dati pravnom ili fizičkom licu na zaštitu i čuvanje utvrđuje Ministarstvo.

4. Uslove za istraživanje nalazišta, način zaštite minerala, fosila i naslaga na mestu nalaza, način zaštite nalazišta, te sadržaj, način i uslove stručne zaštite minerala, fosila i naslaga koji se čuvaju van nalazišta utvrđuje Ministarstvo uz prethodno pribavljeno mišljenje nadležnog organa za nauku.

Član 111

1. Zabranjeno je uzimati iz prirode minerale, fosile i naslage koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrednostima ili se nalaze na zaštićenom nalazištu.
2. Izuzetno, Ministarstvo može dopustiti uzimanje iz prirode minerala, fosila i naslaga koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrednostima, ili se nalaze na zaštićenom nalazištu, u svrhu naučnog i stručnog istraživanja, obrazovanja, izlaganja na izložbama i dr.

Član 112

1. Pronalazak minerala, fosila i naslaga koji bi mogli predstavljati zaštićenu prirodnu vrednost iz člana 111 ovog Zakona, pronalazač je dužan prijaviti Ministarstvu u roku od osam dana od dana pronalaska, i preduzeti nužne mere zaštite od uništenja, oštećivanja ili krađe.
2. Ministarstvo odlučuje o istraživanju nalazišta minerala, fosila i naslaga najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana prijave nalazišta. Odlukom o istraživanju propisuju se i mere zaštite prirode.
3. Ako Ministarstvo ne odredi drugačije, pronalazač ne sme na mestu nalaza obavljati nikakve delatnosti koje bi mogle dovesti do uništavanja ili oštećivanja nalaza, osim mera zaštite.
4. Vlasnik ili imalac prava na zemljištu na kojem su minerali, fosili i naslage pronađeni dužni su omogućiti istraživanje nalazišta u skladu sa odlukom Ministarstva.
5. Istraživanje nalazišta obavlja pravno ili fizičko lice na osnovu odobrenja Ministarstva.
6. Pravno ili fizičko lice dužno je u roku od trideset dana od dana obavljenog istraživanja dostaviti Ministarstvu izveštaj o obavljenom istraživanju sa podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta, kao i o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim merama zaštite.

Član 113

Ograničenja u pavnom prometu i pravo preče kupovine

1. Vlasnik nekretnine unutar nacionalnog parka, parka prirode, strogog rezervata i posebne zone koji namerava tu nekretninu prodati, dužan ju je najpre ponuditi na prodaju Republici Kosovo, zatim opštini na čijem se području nekretnina nalazi, a vlasnik nekretnine u ostalim zaštićenim područjima, koji namerava tu nekretninu prodati, dužan ju je najpre ponuditi opštini na čijem području se nekretnina nalazi, a zatim Republici Kosovo.

2. Vlasnik nekretnine unutar zaštićenog područja dužan je u ponudi navesti cenu i uslove prodaje.
3. Republika Kosovo ili opština dužni su da ponudu razmotre u roku od šezdeset dana od prijema pisane ponude.
4. Ako ponuda ne bude prihvaćena unutar propisanog roka, vlasnik može nekretninu prodati uz iste ili povoljnije uslove od onih iz ponude.
5. Ako vlasnik proda nekretninu u zaštićenom području, a nije postupio u skladu sa stavom 1. i 4. ovog člana, Republika Kosovo ili opština imaju pravo na tužbu protiv prodavca i kupca zahtevati poništenje ugovora o kupoprodaji u roku do devedeset dana od dana saznanja za sklapanje tog ugovora, ali najkasnije u roku od pet godina od dana sklapanja ugovora o kupoprodaji.
6. Republika Kosovo može u roku iz stava 5. ovog člana zahtevati da se utvrdi poništavanje ugovora o kupoprodaji nekretnine u zaštićenom području i kad je taj ugovor sklopljen u obliku poklona, ili kad su visina cene ili uslovi prodaje fiktivni, a stvarna cena i uslovi ugovora povoljniji za kupca.

Član 114

1. Vlasništvo na nekretninama u zaštićenim područjima može se sticati pod uslovima propisanim ovim Zakonom i drugim zakonima.
2. Strana pravna ili fizička lica ne mogu sticati pravo vlasništva na nekretninama u strogom rezervatu, nacionalnom parku, posebnoj zoni, parku prirode, spomeniku prirode, zaštićenim predelom, i spomeniku parkovne arhitekture osim ako međunarodnim ugovorima nije drugačije određeno.

Član 115

Eksproprijacija i ograničenje prava vlasništva

1. Kada je to neophodno radi sprovođenja zaštite i očuvanja zaštićenih prirodnih vrednosti, smatra se da postoji interes Republike Kosova za eksproprijaciju ili ograničenje vlasničkih i drugih stvarnih prava na nekretninama u zaštićenom području.
2. Postupak eksproprijacije prava vlasništva nekretnine sprovodi se u skladu sa posebnim zakonom.

Član 116

1. Organ uprave ili nadležni organ opštine je dužna na zahtev vlasnika nekretnine u zaštićenom području kojeg je proglasila Skupština ili Vlada, za tržišnu cenu otkupiti nekretninu ili ponuditi drugu isto vrednu nekretninu, koju radi ograničenja i zabrana iz

ovog Zakona nije moguće upotrebljavati za delatnost za koju se upotrebljavala pre zaštite, ili se može upotrebljavati tek u neznatnoj meri.

2. Organ uprave ili nadležni organ opštine je dužna dužan je na zahtev vlasnika nekretnine u zaštićenom području, kojeg su proglasili zaštićenim na osnovu ovog Zakona, za tržišnu cenu otkupiti nekretninu ili ponuditi drugu jednako vrednu nekretninu, koju radi ograničenja i zabrana iz ovog Zakona nije moguće upotrebljavati za delatnost za koju se upotrebljavala pre zaštite, ili se može upotrebljavati tek u neznatnoj meri.

3. Vlasnik nekretnine ima pravo ponuditi nekretninu na prodaju u skladu sa uslovima ovog člana u roku od dve (2) godine od dana stupanja na snagu akta koji je prouzrokovao ograničenja i zabrane na nekretnini.

Član 117 Nadoknada štete

1. Pravno ili fizičko lice kome se radi ograničenja i zabrana iz ovog Zakona ili na osnovu akta o zaštiti, bitno pogoršavaju postojeći uslovi za sticanje prihoda, a to nije moguće nadoknaditi dopuštenom delatnošću u okviru propisanog režima zaštite u zaštićenom području, ima pravo na nadoknadu za ograničenja kojima je podvrgnuta.

2. Nadoknada iz stava 1. ovog člana može se isplatiti ako nadležni državni organ prethodno utvrdi da pravno ili fizičko lice koje je podvrgnuto ograničenjima sprovodi propisane uslove za zaštitu prirode.

3. Iznos nadoknade utvrđuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini nadoknade odlučuje nadležni sud.

4. Nadoknada iz stava 1. ovog člana isplaćuje se iz Buđeta Republike Kosovo.

Član 118

Republika Kosovo ne odgovara za štetu koju prouzrokuju divlje vrste, osim u slučajevima određenim zakonom.

Član 119

1. Pravnom ili fizičkom licu kome životinje strogo zaštićenih vrsta mogu prouzrokovati privrednu štetu ili drugu štetu - u daljem tekstu: - oštećilac - dužna je na primeren način i na svoj trošak učiniti sve dopuštene radnje i zahvate kako bi sprečilo nastanak štete.

2. Pod radnjom ili zahvatom u smislu stava 1. ovog člana podrazumeva se efikasno ograđivanje, čuvanje određenog dobra i rasterivanje strogo zaštićenih životinjskih vrsta.

Član 120

1. Oštećilac ima pravo na nadoknadu štete u visini stvarne štete koju nanese životinje strogo zaštićenih divljih vrsta ako je preduzeo propisane radnje i zahvate.
2. Oštećilac je dužan Ministarstvu ili ekspertu kojeg je ovlastio ministar prijaviti nastanak štetnog događaja bez odgađanja, a najkasnije u roku od osam (8) dana od dana nastanka štete, odnosno najkasnije u roku od tri (3) dana od dana nastanka štete koju su prouzrokovale velike strogo zaštićene velike zvjeri na domaćim životinjama.
3. Oštećilac i veštak utvrđuju na mestu štetnog događaja činjenice koje su značajne za ustanovljavanje nastanka štete, uzročnika i visinu štete o čemu veštak sastavlja zapisnik.
4. Ako oštećilac na vreme prijavi štetu, a veštak ne obavijesti uvid na lice mesta u roku od tri (3) dana od primanja prijave, oštećilac može u daljem roku od petnaest (15) dana zahtev za odštetu uputiti Ministarstvu.
5. Radnje i zahvati iz člana 119 ovog Zakona, način rada i postupanja veštaka u postupku utvrđivanja štete, kao i iznose nadoknade štete - cenovnik, odnosno kriterije za izračunavanje štete ministar će propisati podzakonskim aktom.
6. U slučaju spora za naknadu štete, odlučuje nadležni sud.
7. Registar veštaka objavljuje se na web stranici Ministarstva.

Član 121

1. Ako pravno ili fizičko lice započne delatnost ili izvođenje radnji u prostoru koji je prirodno stanište strogo zaštićene divlje vrste, i u kojemu ona već živi i postoji predvidljivi rizik štete od strogo zaštićene divlje vrste, umanjuje se iznos nadoknade štete za predvidljivi rizik.
2. Predvidljivi rizik iz stava 1. ovog člana utvrđuje Ministarstvo na osnovu pribavljenog stručnog mišljenja organa uprave ili ovlašćene stručne osobe.

Član 122

1. Pravna i fizička lica dužna su nadoknaditi štetu koju prouzrokuju povredama ovog Zakona.
2. Visina nadoknade štete prouzrokovane nedopuštenom radnjom u odnosu na pojedine primerke strogo zaštićenih divljih vrsta utvrđuje se prema veštačenju lica kojeg je ovlastio ministar.

3. Visina nadoknade štete prouzrokovane nedopuštenom radnjom u odnosu na ostale zaštićene prirodne vrednosti utvrđuje se na osnovu veštačenja lica kojeg je ovlastilo Ministarstvo.

4. Sredstva ostvarena nadoknadom štete iz stava 1., 2. i 3. ovoga člana prihod su Budžeta Kosova.

POGLAVLJE VI KORIŠĆENJE PRIRODNIH DOBARA

Član 123

1. Korišćenje prirodnih dobara sprovodi se na osnovu planova privređivanja kao i dokumenata prostornog planiranja vodeći računa o očuvanju biološke i predeone raznovrsnosti.

2. Zabranjeno je korišćenje prirodnih dobara na način koji uzrokuje:

2.1. oštećivanje i gubitak prirodne plodnosti zemljišta;

2.2. oštećivanje površinskih ili podzemnih geoloških, hidrogeoloških i geomorfoloških vrednosti;

2.3. osiromašenje prirodnog biljnog, gljivnog i životinjskog sveta;

2.4. smanjenje biološke i predeone raznolikosti;

2.5. zagađenje vode i ugrožavanje njenog korišćenja.

Član 124

1. Planovi menadžiranja prirodnim dobrima sadrže mere i uslove zaštite prirode.

2. Mere zaštite prirode iz stava 1. ovoga člana sadrže:

2.1. pregled zaštićenih i evidentiranih prirodnih vrednosti, ekološki značajnih područja i posebno vrednih predela sa njihovim karakteristikama i ocenom stanja;

2.2. pregled područja na kojima se očekuje postojanje prirodnih vrednosti, kao i preporuke za ponašanje prilikom otkrivanja tih vrednosti ili proglašavanja njihove zaštite;

2.3. zaštitne mere i razvojna usmeravanja za zaštićene prirodne vrednosti, ekološki značajna područja i posebno vredne predele;

2.4. mere za očuvanje biološke raznovrsnosti, posebno mere za očuvanje tipova staništa,

2.5. kartografski prikaz tipova staništa.

3. Pre izrade planova za privređivanje prirodnim dobrima vlasnici i nosioci prava dužni su od Ministarstva pribaviti uslove za zaštite prirode. Ministarstvo je dužno izdati uslove zaštite prirode u roku od šezdeset (60) dana od dana podnošenja urednog zahteva za izdavanje uslova. Ako Ministarstvo u navedenom roku ne izda uslove zaštite prirode smatra se da je u skladu sa predloženim planom za privređivanje.

Član 125

1. U postupku izrade prostornog plana područja posebnih obeležja, prostornog plana opština, Ministarstvo određuje nosocu izrade prostornog plana zahteve za izradu prostornog plana - podaci, planske smernice, propisani dokumenti, uslovi i mere zaštite prirode, smernice za čuvanje područja ekološke mreže s kartografskim prikazom.

2. U postupku izrade urbanističkih planova uređenja i detaljnih planova uređenja na području nacionalnog parka i parka prirode, Ministarstvo određuje nosiocu izrade plana zahteve za izradu prostornog plana - podaci, planske smernice, propisani dokumenti, uslovi i mere zaštite prirode, smernice za očuvanje područja ekološke mreže s kartografskim prikazom.

3. Dokumenti prostornog uređenja iz stavka 1. ovog člana koji obuhvataju zaštićeno područje i čij sprovođenje može imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja i celovitost područja ekološke mreže, donose se uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Član 126

Planovi menađiranja prirodnim dobrima koji obuhvaćaju zaštićeno područje i čija provedba može imati značajan uticaj na ciljeve očuvanja i celovitost područja ekološke mreže donose se uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Član 127

1. Ako način ili obim korišćenja prirodnih dobara neposredno ugrožava povoljno stanje neke vrste ili tipa staništa, ministar odlukom može korišćenje ograničiti ili privremeno obustaviti dok traje ugroženost.

2. Za ograničenja kojima su podvrgnuti, na osnovu odluke iz stava 1. ovog člana, vlasnici i nosioci prava imaju pravo na nadoknadu proporcionalno sa umanjenim prihodom.

3. Visina nadoknade utvrđuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini nadoknade odlučuje nadležni sud. Nadoknada se isplaćuje iz Budžeta Kosova.

4. Vlasnik i nosioc prava koji ne postupi po odluci iz stava 1. ovog člana odgovara za štetu nastalu na vrsti ili tipu staništa koja je nastala nakon donošenja odluke.

Član 128

Zahvati na zaštićenom području

1. Na zaštićenom području dopušteni su oni zahvati i radnje koji ga ne oštećuju i ne menjaju svojstva zbog kojih je zaštićen.
2. Za radnje i zahvate i radnje na zaštićenom području za koje prema posebnom propisu nije potrebno pribaviti lokacijsku dozvolu, odnosno sprovesti postupak ocene prihvatljivosti zahvata za prirodu, izdaje se dozvola.
3. Dozvolu za zahvate i radnje u strogom rezervatu, posebnoj zoni, nacionalnom parku, parku prirode i spomeniku prirode izdaje Ministarstvo.
4. Dozvolu za zahvate i radnje u zaštićenom predelu, i spomeniku parkovne arhitekture izdaje organ uprave ili nadležni organ opštine.
5. Dozvola se izdaje odlukom. Žalba na odluku organa uprave ili nadležnog organa opštine može se podneti Ministarstvu.
6. Za zahvate i radnje koji se sprovode na osnovu planova za upravljanje u šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodoprivredi i rudarstvu, nije potrebna prethodna dozvola u slučajevima kada planovi upravljanja sadrže uslove za zaštitu prirode.
7. Ako planovi upravljanja iz stava 6. ovoga člana ne sadrže uslove za zaštitu prirode, dozvolu izdaje Ministarstvo.
8. Dozvola iz stava 3., 4. i 7. ovog člana sadrži i uslove za zaštitu prirode.

Član 129

1. Zaštićena prirodna područja mogu se posećivati i razgledavati na način koji ne ugrožava njihove vrednosti niti sprovođenje zaštite.
2. Posećivanje i razgledavanje zaštićenog područja i drugih zaštićenih prirodnih vrednosti dozvoljeno je svima pod jednakim uslovima u skladu sa ovim Zakonom i na osnovu njega donetim odredbama.
3. Ako bi posećivanje i razgledavanje zaštićenih područja može prouzrokovati opasnost za njihovo očuvanje, može se zabraniti ili ograničiti posećivanje i razgledavanje zaštićenog područja ili njegovih delova.

Član 130

1. Vlasnik ili nosioc prava na zaštićenom području dužan je dopustiti pristup određenoj prirodnoj vrednosti, ako je to s obzirom na svrhu zaštite i značenje te prirodne vrednosti potrebno radi zadovoljavanja naučnih, obrazovnih, estetskih, kulturnih i rekreacijskih potreba, na način i pod uslovima utvrđenim odlukom ministra.
2. U odluci iz stava 1. ovoga člana određuje se nadoknada vlasniku ili nosiocu prava za eventualna ograničenja kojima je podvrgnut.

Član 131

1. Ako je upotreba i korišćenje zaštićenog područja za određene svrhe ograničena ili zabranjena, vlasnik ili imalac prava na tom zaštićenom području ima pravo na nadoknadu za ograničenja kojima je podvrgnut.
2. Visina nadoknade utvrđuje se sporazumno. U slučaju spora o visini nadoknade odlučuje sud.
3. Nadoknada se isplaćuje na teret sredstava Budžeta Kosova, odnosno opštinskog.

Član 132

1. Briga o prirodnoj vrednosti u zaštićenom području može se poveriti vlasniku ili imaocu prava na nekretnini sklapanjem ugovora kojim se uređuju međusobna prava i obaveze između uprave koja upravlja zaštićenom prirodnom vrednošću i vlasnika, odnosno korisnika prava na nekretnini. Ako je prirodna vrednost šuma za sklapanje ugovora potrebno je pribaviti prethodno odobrenje od Ministarstva Poljoprivrede i Ruralnog Razvoja.
2. Ugovorom iz stava 1. ovoga člana utvrđuje se:
 - 2.1. prirodna vrednost koja je predmet ugovora;
 - 2.2. mere zaštite koje vlasnik ili imalac prava treba preduzimati za vreme važenja ugovora;
 - 2.3. visina nadoknade za sprovođenje propisanih i ugovorno utvrđenih mera zaštite;
 - 2.4. druga međusobna prava i obaveze u vezi sa brigom o prirodnoj vrednosti.
3. Ako je prirodna vrednost iz stava 1. ovog člana zaštićena divlja vrsta, ugovor sklapa Ministarstvo.

Član 133

1. Zaštita prirodne vrednosti u zaštićenom području može se licitacijom poveriti licu koji nije njen vlasnik ili imalac prava, sklapanjem ugovora o brizi, uz uslove koje utvrđuje

Ministarstvo. Licitaciju sprovodi uprava koja upravlja zaštićenim područjem na kojem se nalazi prirodna vrednost.

2. Lice koja ispunjava propisane uslove i sklopi ugovor sa autoritetom iz stava 1. ovog člana postaje nadzorinik prirodne vrednosti.

3. Ugovorom iz stava 1. ovog člana uređuju se pitanja propisana članom 132 ovog Zakona.

Član 134

Ako je neka delatnost ili korišćenje prirodne vrednosti ili nekretnine u zaštićenom području na određeni način ili u određene svrhe ograničeno ili zabranjeno, pa je radi toga vlasnik ili imalac prava na toj prirodnoj vrednosti ili nekretnini oštećen, ima pravo na nadoknadu za ograničenja kojima je podvrgnut u skladu sa odredbama ovog Zakona.

Član 135 Koncesija

1. Koncesijom se stiče pravo za privredno korišćenje prirodnih dobara ili pravo za obavljanja delatnosti od interesa za Republiku Kosovo po odredbama Zakona o javnoprivatnom partnerstvu i koncesijama u infrastrukturi i postupci za njihovu dodelu.

2. Koncesija je dozvoljena u nacionalnom parku na trećoj (3) zoni u skladu sa prostornim planom nacionalnog parka.

3. Za druge zaštićene zone koncesija se daje po određenim kriterijama u Zakonu od strane organa koji je objavio zaštićenu zonu.

Član 136

Koncesija se ne može dati u Strogom rezervatu, u prvoj i u drugoj zoni Nacionalnog parka.

Član 137 Korišćenje minerala, fosila i naslaga

1. Fizičko lice može za vlastitu zbirku uzeti minerale, naslage i fosile iz prirode koji nisu proglašeni zaštićenim prirodnim vrednostima.

2. Pravno lice može uzimati minerale, naslage ili fosile iz prirode koji nisu proglašeni zaštićenim prirodnim vrednostima radi obavljanja naučne, obrazovne ili muzejske delatnosti.
3. Pravno i fizičko lice može uzimati minerale, naslage ili fosile iz prirode radi stavljanja u promet nakon dobijanja dozvole od Ministarstva. Dozvola se izdaje rešenjem.
4. Pravno i fizičko lice koje stavlja minerale, naslage ili fosile u promet dužno je, za svaki mineral, naslagu ili fosil koji poseduje, imati dokaz o njenom poreklu odnosno dozvolu o njihovom uzimanju iz prirode. Dokaz ili dozvola prilikom prodaje minerala, naslaga ili fosila uručuju se kupcu.
5. Pravno i fizičko lice iz stava 4. ovog člana dužno je voditi evidenciju o stavljanju u promet minerala, naslaga ili fosila.

Član 138

1. Pri uzimanju minerala, naslaga ili fosila iz prirode zabranjeno je koristiti mašine, eksploziv, gasove pod pritiskom ili druga hemijska sredstva.
2. Ministarstvo može da učini izuzetak i dopustiti upotrebu sredstava iz stava 1. ovog člana radi prikupljanja minerala, naslaga ili fosila u naučne ili obrazovne svrhe.

Član 139

1. Fizičko ili pravno lice koje namerava izvoziti minerale, naslage ili fosile dužno je od Ministarstva zatražiti dozvolu za izvoz. Dozvola se izdaje rešenjem.
2. Nije dopušten izvoz minerala, naslaga ili fosila koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrednostima.
3. Ministarstvo može da učini izuzetak i dopustiti izvoz minerala, naslaga ili fosila koja su proglašena zaštićenim prirodnim vrednostima u svrhu naučnog istraživanja, obrazovanja ili za izlaganja. U dozvoli se utvrđuju uslovi izvoza minerala, naslaga ili fosila.

POGLAVLJE VII PLANIRANJE I ORGANIZACIJA ZAŠTITE PRIRODE

Član 140

Osnovni dokumenti za zaštitu prirode

1. Osnovni dokumenti za zaštitu prirode su Strategija i Akcijski Plan za Biodiverzitet - u daljem tekstu: Strategija - koju donosi Vlada Republike Kosovo na predlog Ministarstva i usvaja Skupština Republike Kosovo.

2. Opštine se obavezuju da izrade programe za zaštitu prirode na svojoj teritoriji.
3. Programi moraju biti usklađeni sa Strategijom.

Član 141

1. Strategija određuje dugoročne ciljeve i smernice očuvanja biološke i predeone raznovrsnosti i zaštićenih prirodnih vrednosti, načine njenih sprovođenja, u skladu sa ukupnim privrednim, društvenim i kulturnim razvojem Republike Kosovo.
2. Strategija se izrađuje na osnovu izveštaja o stanju prirode i zaštite prirode u daljnjem tekstu: izveštaj o stanju prirode - , a posebno sadrži:
 - 2.1. opšte strategijske ciljeve;
 - 2.2. smernice za očuvanje predeona, ekosistema, stanišnih tipova, divljih vrsta i pripitomljenih domaćih vrsta;
 - 2.3. smernice za zaštićene prirodne vrednosti;
 - 2.4. smernice za istraživanje i praćenje stanja u prirodi;
 - 2.5. smernice za ugrađivanje zaštite prirode u druge sektore;
 - 2.6. smernice za zakonodavni i institucionalni okvir;
 - 2.7. smernice za obrazovanje i vaspitavanje u cilju promovisanja i očuvanja biološke i predeone raznovrsnosti;
 - 2.8. smernice za obaveštavanje javnosti i učestvovanje javnosti u odlučivanju o prirodi;
 - 2.9. planove delovanja za sprovođenje smernice, sa oznakama prioriteta i mogućih izvora financiranja;
 - 2.10. način ispunjavanja međunarodnih obaveza u zaštiti prirode;
 - 2.11. kartografski prilog koji prostorno prikazuje mere očuvanja biološke i predeone raznovrsnosti u zaštiti prirodnih vrednosti.
3. Smernice utvrđene Strategijom primjenjuju se u izradi dokumenata prostornog uređenja i planova upravljanja prirodnim dobrima.
4. Stručnu osnovu za izradu Strategije izrađuje Institut.

5. Svakih pet (5) godina obavlja se analiza ciljeva i pravaca utvrđenih Strategijom, kao analiza sprovođenja planova delovanja pa se prema potrebi obavlja revizija Strategije.

Član 142

1. Za potrebe ostvarivanja Strategije i programa zaštite prirode i drugih dokumenata kojima se uređuju pojedina pitanja zaštite prirode, izrađuje se izveštaj o stanju prirode u Republici Kosovo koju usvaja Vlada i informiše se Skopština.

2. Izveštaj o stanju prirode se izrađuje za najmanje dvogodišnje razdoblje, a posebno sadrži:

2.1. podatke o stanju predeona, ekosistema, stanišnih tipova, divljih vrsta i zavičajnih udomaćenih vrsta sa analizom ugroženosti, i razlozima ugroženosti i probleme zaštite;

2.2. podatke o uticajima korišćenja prirodnih dobara na biološku i predeonu raznovrsnost;

2.3. podatke o uticajima pojedinih zahvata na prirodu;

2.4. ocenu preduzetih mera očuvanja biološke i predeone raznovrsnosti i zaštićenih prirodnih vrednosti;

2.5. analizu sprovođenja Strategije i drugih dokumenata značajnih za zaštitu prirode;

2.6. ocenu sprovedenog nadzora;

2.7. podatke o korišćenju finansijskih sredstava za zaštitu prirode;

2.8. procenu potrebe izrade novih ili izmene i dopune postojećih dokumenata i druge važne podatke za zaštitu i očuvanje prirode.

3. Predlog izveštaja o stanju prirode izrađuje Institut, a utvrđuje Ministarstvo.

4. Skupštine opštine usvajaju odgovarajuće izveštaje o stanju prirode na svom području.

Član 143

Obavljanje administrativnih i stručnih poslova zaštite prirode

1. Upravne i stručne poslove zaštite prirode obavlja Ministarstvo, osim onih poslova koji su ovim Zakonom ili drugim zakonom povereni u nadležnost drugom upravnom nadležnom organu, Institutu ili opštini.

2. Opštine u skladu sa ovim Zakonom, Strategijom, programima zaštite prirode i dokumentima prostornog uređenja dužne su da:

- 2.1. se staraju o očuvanju biološke i predeone raznovrsnosti na svome području;
- 2.2. proglašavaju zaštićena područja iz svoje nadležnosti;
- 2.3. obezbeđuje uslove za zaštitu i očuvanje zaštićenih područja iz svoje nadležnosti;
- 2.4. učestvuju u postupku proglašenja zaštićenih područja koje proglašava Vlada ili Skupština;
- 2.5. učestvuju u izradi planova upravljanja zaštićenim područjima iz svoje nadležnosti;
- 2.6. vode računa o promovisanju zaštite prirode, i pružaju podršku i staraju se o udruženjima, čija delatnost ima za cilj zaštitu prirode;
- 2.7. prate stanje očuvanosti prirode i o tome Ministarstvu i Institutu i podnose izveštaj;
- 2.8. vodeo registre o važnim podacima za zaštitu prirode;
- 2.9. izveštavaju javnost o stanju prirode na svom području i o preduzetim merama radi njene zaštite i očuvanja;
- 2.10. pružaju stručnu i drugu pomoć organima lokalne vlasti na zaštiti prirode na njihovom području;
- 2.11. obavljaju i druge poslove propisane ovim Zakonom i na osnovu njega donetim podzakonskim aktima.

Član 144

1. Na odluke koja donosi Ministarstvo na osnovu ovoga Zakona žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor.
2. Na odluke koje donosi na osnovu ovoga Zakona nadležni organ uprave žalba se može izjaviti Ministarstvu u roku od petnaest (15) dana od dana dostavljanja odluke.

Član 145

Obavljanje stručnih poslova zaštite prirode

1. Stručne poslove zaštite prirode za Republiku Kosovo obavlja Institut Kosova za Zaštitu Prirode.
2. Institut svoju delatnost obavlja u okviru Ministarstva.

Član 146

1. Institut u okviru svoje delatnosti obavlja stručne poslove zaštite prirode koji se odnose na:

- 1.1. prikupljanje i obrađivanje prikupljenih podataka u vezi sa zaštitom prirode;
- 1.2. izradu odgovarajućih baza podataka o biljnim, gljivnim i životinjskim vrstama, stanišnim tipovima, ekosistemima i predelima;
- 1.3. praćenje stanja očuvanosti biološke i predeone raznovrsnosti i predlaganje mera za njihovu zaštitu;
- 1.4. pripremanje stručnih osnova za zaštitu i očuvanje delova prirode, odnosno prirodnih vrednosti;
- 1.5. izradu stručnih osnova za potrebe utvrđivanja uslova zaštite prirode, upravljanja zaštićenim područjima i korišćenja prirodnih dobara;
- 1.6. obavljanje statističkih analiza, objedinjavanje rezultata i izrada izveštaja o stanju i zaštiti prirode;
- 1.7. učestvovanje u sprovođenju međunarodnih ugovora o zaštiti prirode;
- 1.8. obavlja i druge poslove utvrđene ovim Zakonom.

2. Institut obavlja poslove iz stava 1. ovoga člana u skladu sa godišnjim i višegodišnjim programom rada.

3. Godišnji i višegodišnji program rada iz stava 2. ovoga člana donosi se uz saglasnost Ministarstva.

4. Za ostvarenje godišnjeg i višegodišnjeg programa rada Institut podnosi izveštaj Ministarstvu na način propisan statutom Instituta.

5. Nadležni organi i Institucije dužni su podatke o stanju prirode koji se prikupljaju u skladu sa ovim Zakonu dostavljati Institutu.

6. Sredstva za obavljanje delatnosti Instituta propisane ovim Zakonom osiguravaju se iz Budžeta Kosova i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Član 147

Nadzor nad zakonitošću rada Instituta obavlja Ministarstvo.

POGLAVLJE VIII PRISTUP INFORMACIJAMA I UČESTVOVANJE JAVNOSTI

Član 148 Obaveštavanje javnosti

1. Ministarstvo, Institut, organ uprave, nadležni organ opštine i uprave koje upravljaju zaštićenim vrednostima, dužni su osigurati informisanje javnosti u vezi sa stanjem i zaštite prirode, osim ako posebnim zakonom ili aktom nadležnog organa nije propisana tajnost podataka.
2. Organi uprave, nadležni organi opštine i pravna lica iz stava 1. ovoga člana dužni su voditi evidenciju o podacima o stanju i zaštiti prirode, i u slučaju oštećenja prirode dužni su o tome informisati javnost sa uputstvima o postupanju radi njene zaštite i očuvanja. U slučaju bilo kakve neposredne pretnje prirodi i zdravlju ljudi javnost se izveštava o preduzimanju potrebitih mera i radnji u cilju sprečavanja ili ublažavanja šteta koje bi mogle proisteći iz te opasnosti.
3. Informacije moraju biti pravovremene i istinite.

Član 149

1. Ministarstvo, Institut, organ uprave, nadležni organi opštine, uprave koje upravljaju zaštićenim prirodnim vrednostima dužni su sredstvima javnog informisanja na njihov zahtev pružiti informacije o stanju i zaštiti prirode, o obavljanju poslova zaštite i omogućiti pristup u odgovarajuću dokumentaciju.
2. Informacije o stanju i zaštiti prirode daju se po pravilu, u pisanom obliku.
3. Vladi se podnosi izveštaj o stanju i zaštiti prirode na njihov zahtev i na način propisan ovim Zakonom.
4. Skupštine opštine dužne su izveštaje o stanju i zaštiti prirode dostavljati Ministarstvu svake dve (2) godine, kao i u drugo vreme na zahtev Ministarstva.

Član 150

Svako lice, koje smatra da je njegov zahtev za informacijom zanemaren ili neopravdano odbijen, bilo delomično bilo u potpunosti, ima pravo na odgovarajuću zaštitu svoga prava pred sudom ili drugim nadležnim organima.

Član 151
Učestvovanje javnosti u odlučivanju

1. Tokom izrade zakonskih akata, odnosno akata o proglašenju zaštićenih prirodnih vrednosti, planova upravljanja zaštićenim područjima, i planova korišćenja prirodnih dobara, kao i opštih zakonskih odredbi primenjivih i pravno obvezujućih propisa i dokumenata u području zaštite prirode, osigurava se učešće javnosti.
2. Javnost mora biti tokom postupaka iz stava 1. ovog člana informisana putem javnih obaveštenja.

Član 152
Čuvanje i korišćenje podataka

Dokumentacija i podaci o inventarizaciji svih sastava biološke i predeone raznovrsnosti kao i praćenje stanja očuvanosti prirode, a posebno zaštićenih prirodnih vrednosti prikuplja se i čuva u Institutu i Ministarstvu.

POGLAVLJE IX
ZNAK ZAŠTITE PRIRODE

Član 153

1. Radi promovisanja zaštite prirode i identifikacije službenog lica u postupku nadzora i preduzimanja mera na zaštiti prirode koristi se znak zaštite prirode.
2. Izgled znaka, postupak i uslove za njegovo korišćenje ministar propisuje posebnim aktom.

POGLAVLJE X
PROMOVISANJE VASPITANJA I OBRAZOVANJA O ZAŠTITI PRIRODE

Član 154

1. Nadležni organ državne uprave opštine nadležno za poslove obrazovanja dužno je osigurati uslove za promovisanje vaspitanja i obrazovanja o zaštiti prirode.
2. Ministarstvo, opštine i pravna lica sa javnim ovlašćenjima dužni su potsticati informiranje senzibilizirati javnosti o zaštiti prirode i njeno očuvanju putem medija, predavanja i izdavačke delatnosti, kao i da izveštavaju o prirodnim vrednostima radi njihovog posećivanja u cilju obrazovanja i rekreacije.

Član 155

1. U cilju promovisanja zaštite prirode obeležava se svake godine Dan zaštite prirode.
2. Na Dan zaštite prirode organizuju se vaspitne, obrazovne, rekreativne, naučne i druge aktivnosti kojima se na primeren način potstiče i promoviše zaštita prirode.
3. Dan zaštite prirode obeležava se svake godine 22. maja na Međunarodni dan biološke raznovrsnosti.

POGLAVLJE XI PRIZNANJA I NAGRADE ZA OSTIGNUĆA NA ZAŠTITI PRIRODE

Član 156

1. Priznanja i nagrade za dostignuća na području zaštite prirode dodeljuju se za:
 - 1.1. ostvarene rezultate na potsticanju i promovisanju zaštite prirode;
 - 1.2. ostvarene rezultate rada na projektima i programima u zaštiti prirode;
 - 1.3. razvoj sistema obrazovanja o zaštiti prirode u vaspitanju i obrazovanju;
 - 1.4. dostignuća pojedinca za razvoj i unapređenje zaštite prirode na državnom i međunarodnom nivou;
 - 1.5. doprinose naučnih institucija i drugih društava na razvoju i unapređenju zaštite prirode.
2. Priznanja i nagrade dodeljuje Ministarstvo.
3. Vrste, izgled, postupak i način dodele priznanja i nagrada utvrđuje ministar podzakonskim aktom.

POGLAVLJE XII FINANANSIRANJE ZAŠTITE PRIRODE

Član 157

1. Iz Budžeta Kosova osiguravaju se sredstva za zaštitu prirodnih vrednosti od nacionalnog i međunarodnog značaja, kao i onih prirodnih vrednosti za koje to utvrdi Ministarstvo, za novčane i druge potsticaje propisane ovim Zakonom, za nadoknade šteta nanesenih od strogo zaštićenih životinja, za ostvarenje prava preče kupovine Republike

Kosova, za nadoknade vlasnicima i nosiocima prava na nekretninama za ograničenja kojima su podvrgnuti u zaštićenim prirodnim vrednostima koje su od međunarodnog i državnog značaja, kao i za druge namene utvrđene ovim Zakonom.

2. Od opštinskog budžeta osiguravaju se sredstva za zaštitu prirodnih vrednosti koje ona objavljuje za novčane i druge podrške propisane ovim Zakonom, kao i za ostvarenje prava prece kupovine i nadoknade vlasnicima i nosiocima prava na nekretninama za ograničenja kojima su podvrgnuti u tim zaštićenim prirodnim vrednostima.

3. Sredstva za finansiranje zaštite prirode osiguravaju se korišćenjem prirodnih dobara i zaštićenih prirodnih vrednosti, ako ovim ili posebnim zakonom nije drugačije određeno, nadoknadama od koncesijskih odobrenja i iz drugih izvora utvrđenih zakonom ili odredbama donetim na osnovu zakona.

POGLAVLJE XIII NADZOR

Član 158 Upravni nadzor

Upravni nadzor nad primenom odredaba ovog Zakona i na osnovu njega donetih propisa obavlja Ministarstvo.

Član 159 Neposredni nadzor u zaštićenim područjima

1. Neposredni nadzor u zaštićenim područjima obavljaju nadzornici uprave koja upravlja zaštićenim područjem.

2.. Nadglednik može da se imenuje lice koje ima najmanje srednju profesionalnu spremu, jednu (1) godinu stručnog rada i da je položilo profesionalni ispit.

3. Nazornik dokazuju svoj službeni identitet ispravom.kartom za identifikaciju.

4. Nadzornik za vreme obavljanja službe nosi službenu uniformu, znak zaštite prirode i znak uprave koja upravlja područjem.

5. Sadržaj, oblik i način izdavanja karte za identifikaciju kao i izgled uniforme, ministar će propisati posebnim aktom.

Član 160

1. Ako tokom sprovođenja nadzora zatekne osobu u zaštićenom području da obavlja radnje za koje je propisana prekršajna odgovornost odredbama člana 165, 166, 167 i 168, ovog Zakona, nadzornik ima pravo i obavezu:

- 1.1. zatražiti ličnu kartu ili drugu ispravu radi utvrđivanja identiteta te osobe;
- 1.2. pregledati prtljag, prevozno ili plovno sredstvo;
- 1.3. privremeno ograničiti kretanje na određenom području;
- 1.4. izdati prekršajni nalog protiv okrivljenog radi naplate kazne, novčane kazne, štete ili troškova nanesenih od počinitelja prekršaja;
- 1.5. privremeno oduzeti protivpravno prisvojeni deo živog ili neživog sveta koji pripada zaštićenom području, kao i sredstva kojima je izvršeno protivpravno prisvajanje;
- 1.6. zatražiti uspostavljanje prethodnog stanja, odnosno narediti mere za sprečavanje i uklanjanje štetnih posledica;
- 1.7. izreći upravnu meru;
- 1.8. podneti prekršajnu ili kaznenu prijavu.

2. Prekršajnim nalogom iz podstava 1.4. ovog člana može se izreći prekršajna kazna u najnižem iznosu propisanom za taj prekršaj ili narediti zaštitnu meru, a kazna iz podstava 1.5. ovog člana može se naplatiti u iznos u visini od trideset (30) € za fizička lica, a za pravne osobe petsto (500) €.

3. Sredstva naplaćena prema podstavu 1.5. ovog člana prihod su budeta Kosova.

4. Nadzornik može da obavi i poslove čuvara prirode.

Član 161

1. Neposrednu zaštitu i poslove čuvanja i promovisanje zaštićenog područja obavljaju i čuvari prirode, a posebno:

- 1.1. planiranje, organizovanje i izvođenje poučnih šetnji zaštićenim područjem;
- 1.2. ekološko vaspitanje posetilja zaštićenog područja i lokalnog stanovništva;
- 1.3. staranje o sigurnosti posetilja i o preduzimanju radnji spašavanja;

- 1.4. motrenje i praćenje stanja biljnih, gljivnih i životinjskih vrsta, kao i drugih vrednosti zaštićenog područja;
 - 1.5. saradnja sa rukovodiocima istraživačkih i drugih projekata u zaštićenom području;
 - 1.6. saradnja sa vlasnicima i nosiocima prava na nekretninama u zaštićenom području u cilju zaštite prirode;
 - 1.7. nadzor obavljanja dopuštenih delatnosti i radnji u zaštićenom području;
 - 1.8. staranje o održavanju infrastrukturnih objekata u zaštićenom području;
 - 1.9. obavljanje poslova nadzornika na osnovu posebnog ovlašćenja.
2. Čuvari prirode su radnici uprave koja upravlja u zaštićenoj zoni.
 3. Način i uslove obavljanja poslova čuvara prirode utvrđuje ministar posebnim aktom.

Član 162

Inspekcijski nadzor

1. Inspekcijski nadzor nad primenom ovog Zakona i na osnovu njega donetih odredbi obavlja inspektor zaštite prirode u okviru inspektorata zaštite sredine.
2. Sadržaj, oblik i način izdavanja službene iskaznice i značke ministar će propisati podzakonskim aktom.

Član 163

1. U sprovođenju nadzora nad zaštićenim prirodnim vrednostima i drugim delovima prirode za koje je to utvrđeno ovim Zakonom inspektor nadzire:
 - 1.1. stanje kvaliteta prirode;
 - 1.2. korišćenje i upotrebu zaštićenih prirodnih vrednosti i drugih delova prirode;
 - 1.3. sprovođenje uslova i mera zaštite prirode, kao i drugih akata izdatih na osnovu ovog Zakona;
 - 1.4. sprovođenje kompenzacijskih uslova;
 - 1.5. sprovođenje planova upravljanja prirodnim dobrima u delu koji se odnosi na mere i uslove zaštite prirode;
 - 1.6. sprovođenje plana upravljanja i programa zaštite, očuvanja, korišćenja i napredka zaštićenih prirodnih vrednosti;

- 1.7. radnje koje mogu prouzrokovati promene i oštećenja na zaštićenoj prirodnoj vrednosti ili drugom delu prirode;
- 1.8. sprovođenje neposredne zaštite, očuvanja i korišćenja zaštićenih prirodnih vrednosti;
- 1.9. sprovođenje mera zaštite zaštićenih biljnih, gljivljih i životinjskih vrsta i ostalih zaštićenih prirodnih vrednosti;
- 1.10. izvoz, uvoz i prevoz biljaka, gljiva i životinja, ako su ograničeni ili zabranjeni ovim Zakonom ili na osnovu njega donetih aktova;
- 1.11. uvođenje i ponovno uvođenje divljih vrsta u prirodu;
- 1.12. informisanje javnosti o stanju prirode;
- 1.13. sprovođenje drugih propisanih uslova i mera zaštite biološke i predeone raznovrsnosti utvrđenih ovim Zakonom i na osnovu njega donetih akata.

POGLAVLJE XIV KAZNE NE ODREDBE

Član 164

1. Novčanom kaznom u iznosu od deset hiljade (10.000) do četrdeset hiljade (40.000) € kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1.1. obavi zahvat i radnju koja može dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području (član 63, stav 4 i član 64 stav 4);

1.2. istrebi zavičajnu divlju vrstu (član 86. stav 3.).

2. Novčanom kaznom u iznosu od hiljadu (1.000) do četiri hiljade (4.000) € kaznit će se za prekršaj iz stava 1. ovoga člana fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu.

Član 165

1. Novčanom kaznom u iznosu od četiri (4.000) do trideset hiljade (30.000) € kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1.1. sprovede zahvat za koji nije pribavljena ocena prihvatljivosti za prirodu ili protivno pribavljenoj oceni (član 34 stav 1. i 3. ovog zakona);

- 1.2. postupi suprotno merama zaštite, očuvanja, unapređenja i korišćenja zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrednosti propisanih Pravilnikom o unutrašnjem redu (član 76. ovog zakona);
 - 1.3. uvodi stranu divlju vrstu u prirodu na području Republike Kosova (član 91. ovog zakona);
 - 1.4. ponovno uvodi nestale divlje vrste u prirodu na područje Republike Kosovo bez odobrenja Ministarstva (član 93. ovog zakona).
2. Novčanom kaznom u iznosu od četiri sto (400) do trihiljade (3.000) € kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu.

Član 166

1. Novčanom kaznom u iznosu od hiljadu (1000) do desetihiljade (10.000) € kazniće se za prekršaj pravno lice ako:
- 1.1. obavlja u strogom rezervatu radnje koje nisu dopuštene (član 10. ovog zakona);
 - 1.2. obavlja nedopuštenu upotrebu prirodnih dobara ili drugu nedopuštenu delatnost u nacionalnom parku (član 11. ovog zakona);
 - 1.3. obavlja nedopuštene zahvate i radnje koje mogu narušiti svojstva zbog kojih je proglašena posebna zona (član 12. stav 3. ovog zakona);
 - 1.4. obavlja delatnosti kojima se ugrožavaju bitne osobine i uloga parka prirode, ili obavlja ekonomske delatnosti i korišćenje prirodnih dobara bez obezbeđivanja uslova zaštite prirode (član 13. ovog zakona);
 - 1.5. na spomeniku prirode ili njegovoj neposrednoj blizini obavlja radnje koje ugrožavaju njegova obeležja i vrednosti (član 14 stav 3. ovog zakona);
 - 1.6. obavlja radnje i delatnosti koje narušavaju obeležja zbog kojih je proglašen zaštićeni predio (član 15. stav 2. ovog zakona);
 - 1.7. obavlja zahvate i radnje kojima se menjaju ili narušavaju vrednosti radi kojih je zaštićen spomenik parkovne arhitekture (član 16. stav 2. ovog zakona);
 - 1.8. bez opravdanog razloga uništava minerale, naslage ili fosile (član 18. stav 4. ovog zakona);
 - 1.9. ne štiti zavičajne domaće vrste na propisan način (član 26. ovog zakona);
 - 1.10. organizuje vožnje vozilima na motorni pogon van naselja, svih vrsta cesta, poljskih puteva, uređenih staza i poligona za vožnju bez odobrenja Ministarstva (član 30. ovog zakona);

- 1.11. stavlja na tržište i primenjuje sredstva za zaštitu bilja i mineralna gnojiva na nedopušten način (član 32.);
- 1.12. ne sprovede kompenzacijski uslov na propisan način (član 38. stav 3, i 5.);
- 1.13. Nakon intervencije ne uspostavlja istu situaciju ili približno istu, koja je bila pre intervencije“, (Član 42 stav 2. ovog zakona)“.
- 1.14. kao nosioc zahvata ili korisnik prirodnih dobara bez odlaganja ne otkloni štetne posledice (član 45. ovog zakona);
- 1.15. koristi i privređuje šumama suprotno načelima održivog razvoja i načelima certifikacije šuma (član 47. stav 2 i 3. ovog zakona);
- 1.16. obavlja pošumljavanje tamo gde nije opravdano i na način koji ugrožava ugroženi nešumski i retki stanišni tip (član 48. ovog zakona);
- 1.17. koristi hemijska sredstva za zaštitu biljaka u šumama bez odobrenja (član 49. ovog zakona);
- 1.18. ne osigura stalan postotak zrelih, starih i suvih stabala prema uslovima zaštite prirode (član 50. stav 1. ovog zakona);
- 1.19. ne ostavlja neposećene površine utvrđene privredno-šumskim osnovama, odnosno uslovima zaštite prirode (član 50. stav 3. ovog zakona);
- 1.20. ne privređuje na način da u najvećoj meri očuva šumske čistine i šumske krajeve (član 50. stav 4. ovog zakona);
- 1.21. oštećuje, uništava ili odnosi podzemni živi svet speleološkog objekta (član 53. stav 1. ovog zakona);
- 1.22. menja stanišne uslove u speleološkom objektu bacanjem smeća ili biološkog otpada, loženjem vatre ili na drugi način (član 53 stav 1. ovog zakona);
- 1.23. preduzima aktivnosti ili radnje u speleološkom objektu bez prethodnog odobrenja Ministarstva (član 53. stav 2. ovog zakona);
- 1.24. pregrađuje vodotoke, isušuje, zatrpava izvore, bare i dr., i ovim ugrožava prirodne vrednosti i biološku raznovrsnost (član 56. stav 1. ovog zakona);
- 1.25. upravlja pašnjacima na nedopušteni način (član 59. ovog zakona);
- 1.26. ne čuva granične delove oranica kao staništa (član 60. stav 1. ovog zakona);
- 1.27. ne sprovodi propisane mere za očuvanje stanišnih tipova u povoljnom stanju (član 61. stav 1. ovog zakona);

- 1.28. obavlja istraživanja bez odobrenja nadležnog organa i/ili ne dostavi rezultate istraživanja nadležnom organu (član 71. stav 1 i 3. ovog zakona);
- 1.29. uznemirava, hvata, ozleđuje divlje životinje, smanjuje brojnost populacije divlje vrste, uništava ili oštećuje njeno stanište bez opravdanog razloga (član 86. stav 2. ovog zakona);
- 1.30. ne sprovodi mere, metode i tehnička sredstva koje najmanje ometaju divlje vrste ili staništa njihovih populacija (član 91. stav 1. ovog zakona);
- 1.31. ne sprovodi propisane mere zaštite i ne održava prelaze za divlje životinje (član 92. stav 3. ovog zakona);
- 1.32. izvodi stubove i tehničke komponente srednje naponskih vodova na nedopušten način (član 89. ovog zakona);
- 1.33. sakuplja biljke, gljive i njihove delove, i hvata i ubija životinje u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa bez odobrenja Ministarstva i drugih propisanih uslova (člana 90. ovog zakona);
- 1.34. koristi zaštićene divlje vrste suprotno propisanim uslovima (član 94. ovog zakona);
- 1.35. upotrebljava sredstva za hvatanja i ubijanje zaštićenih životinja, sredstva koja mogu prouzrokovati lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiravanje populacije vrsta (član 95. ovog zakona);
- 1.36. trguje samoniklim strogo zaštićenim biljkama i gljivama (član 97 stav 2. ovog zakona);
- 1.37. namerno hvata, drži i ubija strogo zaštićene životinje, oštećuje ili uništava njihove razvojne oblike, gnezda ili legla, kao i područja razmnožavanja i odmaranja, uznemiruje ih u vreme razmnožavanja, podizanja mladih i hibernacije, namerno uništava ili uzima jaja iz prirode ili drži prazna jaja (član 97 stav 3. podstav 3.1., 3.2., 3.3., 3.4, 3.5., i 3.6. ovog zakona);
- 1.38. prikriva, drži, uzgaja, trguje, otuđuje ili na bilo koji način pribavlja zaštićene biljke, gljive i životinje, kao i preparira strogo zaštićene životinje (član 97 stav 3. podstav 3. 7. ovog zakona);
- 1.39. postupa suprotno odredbama u odnosu na samonikle biljke, gljive i životinje koje se nalaze u strogom rezervatu, nacionalnom parku i u posebnoj zoni, kao i na životinje u podzemlju (član 97 stav 4. ovog zakona);
- 1.40. drži u zatočeništvu, uzgaja, prodaje i kupuje zaštićene divlje vrste suprotno utvrđenim odredbama (član 99. ovog zakona);
- 1.41. izvozi ili uvozi strogo zaštićene biljke, gljive i životinje bez dozvole Ministarstva (član 99 stav 2. ovog zakona);

1.42. obavlja iznos, unos, izvoz, uvoz i prevoz biljaka, gljiva i životinja koje su zaštićene na osnovu ovog Zakona ili međunarodnih konvencija, njihovih delova ili derivata bez odobrenja i suprotno uslovima utvrđenih ovim Zakonom i odredbi za njeno sprovođenje (član 101. ovog zakona);

1.43. obavlja iznos, unos, izvoz, uvoz i prevoz biljaka, gljiva i životinja koje su zaštićene na osnovu ovoga Zakona ili međunarodnih konvencija, njihovih delova ili derivata bez odgovarajuće dozvole ili potvrde izdate od Ministarstva i akta upravnog organa zemlje izvoza ili ponovnog izvoza ili s lažnim krivotvorenim ili nevažećom dozvolom ili potvrdom koja je izmenjena bez odobrenja Ministarstva ili nadležnog tela zemlje izvoza ili ponovnog izvoza (član 101. stav 1. ovog zakona);

1.44. koristi dozvolu, potvrdu ili drugi akt donet na osnovu ovog Zakona, u cilju obavljanja prekograničnog prometa i trgovine zaštićenim divljim vrstama, za bilo koji drugi primerak divlje vrste za koji nije izdato dozvola, potvrda ili drugi akt (član 101 stav 7. i/ili član 107 stav 5. ovog zakona);

1.45. u zahtevu za izdavanje dozvole za uvođenje, izvođenje, unos, iznos, odobrenje za ponovni iznos, dozvole ili odobrenja za trgovinu koristi lažnu izjavu ili svesno pruži lažne informacije radi pribavljanja odobrenja ili potvrdu (član 101 stav 1. i 4., i član 107 stav 1. ovog zakona);

1.46. obavlja prenos divljih vrsta zaštićenih na osnovu ovog Zakona, njihovih delova ili derivata bez važeće dozvole za izvoz ili potvrde o ponovnom izvozu izdate od strane upravnog organa zemlje izvoza ili ponovnog izvoza (član 101 stav 8. ovog zakona);

1.47. obavlja trgovinu zavičajnim ili stranim divljim vrstama zaštićenih na osnovu Zakona ili međunarodnih sporazuma suprotno uslovima utvrđenim Zakonom i na osnovu njega donesenim propisima (član 107. ovog zakona);

1.48. falsifikuje ili izmeni dozvolu ili potvrdu za trgovinu zavičajnim ili stranim divljim vrstama zaštićenim na osnovu Zakona.(član 107 stav 1. i 4. ovog zakona);

1.49. ako bez zakašnjenja ne obavesti Ministarstvo o svim izmenama i novim uslovima koji utiču ili mogu uticati na valjanost dozvole ili potvrde u cilju prekograničnog prometa ili trgovine zaštićenim divljim vrstama, izdanim u skladu s ovim Zakonom i na osnovu njega donesenim propisa. (član 109 stav 2. ovog zakona);

1.50. ne dostavi ponudu za prodaju nekretnine po pravu preče kupovine na način propisan utvrđenim ovim Zakonom (član 113 stav 1. i 2. ovog zakona);

1.51. proda nekretninu koja se nalazi u zaštićenom prirodnom području drugom licu po ceni koja je niža od cene navedene u ponudi ovlasćenima prava preče kupovine (član 113 stav 4. ovog zakona);

1.52. koristi prirodna dobra na nedozvoljen način i sa štetnim posledicama (član 123. ovog zakona);

1.53. donosi plan za privređivanje prirodnim dobrima bez saglasnosti Ministarstva (član 124. ovog zakona);

1.54. obavlja radnje i zahvate na zaštićenoj prirodnoj vrednosti bez dozvole ili suprotno utvrđenim uslovima zaštite prirode (član 128. ovog zakona);

1.55. stavlja u promet minerale, naslage i fosile bez dozvole (član 137 stav 3. ovog zakona) ;

1.56. izvozi minerale, naslage ili fosile koji su proglašeni zastićenim prirodmin vrednostima (član 139 stav 2. ovog zakona).

2. Novčanom kaznom iznosu od trista (300) do dvehiljade (2.000) € kaznit će se za prekršaj iz stava 1. ovog člana fizičko lice i lice odgovorno lice u pravnom licu..

Član 167

1. Novčanom kaznom u iznosu od petsto (500) do hiljadu (1.000) € kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1. ne sprovodi mere zaštite propisane Zakonom dok je prirodna vrednost pod preventivnom zaštitom (član 24. ovog zakona);

1.2. ne dopusti obilazak i pregled prirode (član 29. ovog zakona);

1.3. ne prijavi otkriće speleološkog objekta ili njegovog dela u propisanom roku (član 52 stav 3. ovog zakona);

1.4. obavlja istraživanja bez odobrenja Ministarstva (član 67. ovog zakona);

1.5. ne postupa u skladu sa planom upravljanja za zaštićeno područje (član 81 stav 4. i član 82. ovog zakona);

1.6. bez opravdanog razloga hvata, ozljeđuje ili ubija divlje životinje (član 86 stav 2. ovog zakona);

1.7. bez opravdanog razloga uklanja divlje vrste - biljke i gljive - iz njihovih staništa, smanjuje njihove populacije ili ih uništava (član 86 stav 3. ovog zakona);

1.8. bere, sakuplja, uništava, seče ili iskopava samonikle strogo zaštićene biljke ili gljive (član 97 stav 1. ovog zakona);

1.9. drži strogo zaštićene biljke i gljive (član 97 stav 2. ovog zakona);

1.10. obavlja istraživanja strogo zaštićenih vrsta bez dozvole Ministarstva (član 100 stav 1. ovog zakona);

1.11. drži u zatočeništvu u neprikladnim uslovima i bez odgovarajuće brige, odnosno suprotno propisanim uslovima divlje životinje (član 104 stav 1. ovog zakona);

1.12. prikazuje u zoološkim vrtovima, akvarijima, mračnim ili sličnim prostorima životinje zavičajnih ili stranih divljih vrsta zaštićenih na osnovu zakona bez dozvole Ministarstva (član 105 stav 1. ovog zakona);

1.13. uzgaja zavičajne ili strane divlje vrste bez dozvole Ministarstva (član 106 stav 1. i 2. ovog zakona);

1.14. uzgojene životinje divljih vrsta ne obeleži na propisani način (član 106 stav 3. ovog zakona);

1.15. ne osigura da uzgojena životinja ne pobegne u prirodu i prouzrokuje štetu (član 106 stav 4. ovog zakona);

1.16. obavlja delatnost na mestu nalaza koje mogu dovesti do uništenja ili oštećivanja nalaza minerala, naslaga ili fosila (član 112 stav 3. ovog zakona);

1.17. istražuje nalazišta minerala, naslaga i fosila bez dozvole Ministarstva (član 116 stav 5. ovog zakona);

1.18. organizuje posećivanje i razgledavanje zaštićene prirodne vrednosti suprotno zabrani ili ograničenjima (član 129. ovog zakona);

1.19. ne dozvoljava pristup zaštićenoj prirodnoj vrednosti prema propisanim uslovima (član 130 stav 1. ovog zakona);

1.20. obavlja staranje, odnosno zaštitu na prirodnu vrednost u zaštićenom području bez ugovora ili suprotno uslovima iz ugovora (član 132 i 133 ovog zakona);

1.21. pri uzimanju minerala, naslaga i fosila koristi mašine ili druga nedozvoljena sredstva (član 138 stav 1. ovog zakona);

1.22. ne omogući učestvovanje javnosti tokom izrade propisa odnosno akata o proglašenju zaštićenih prirodnih vrednosti, dokumenta prostornog uređenja, planova upravljanja i korišćenja zaštićenim područjima i prirodnim dobrima (član 151. ovog zakona).

2. Novčanom kaznom u iznosu od sto (100) do petsto (500) € kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovoga člana fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu.

Član 168

1. Novčanom kaznom u iznosu od petsto (500) do hiljadu (1.000) € kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1.1. istražuje i posećuje strogi rezervat bez dozvole Ministarstva (član 10. stav 2. ovog zakona),

1.2. sakuplja biljke, gljive i njihove delove, kao i hvata ili ubija životinje u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa bez saglasnosti vlasnika i imaoca prava (član 90 stav 2. ovog zakona);

1.3. sakuplja biljke, gljive i njihove delove, kao i hvata ili ubija životinje radi naučno istraživačkog rada i iznošenja iz Republike Kosova bez dozvole Ministarstva (članak 71. stav 4. ovog zakona);

1.4. ne prijavi Ministarstvu i veterinarskoj službi mrtve, bolesne ili ozleđene strogo zaštićene divlje vrste (član 99 stav 3. ovog zakona);

1.5. ne dostavi Ministarstvu i Institutu podatke u propisanom roku o rezultatima istraživanja (član 100 stav 2. ovog zakona);

1.6. ne prijavi uvoz ili izvoz životinje, gljive ili biljke nadležnoj carinskoj službi (član 102. ovog zakona);

1.7. ne izvesti u propisanom roku Ministarstvo o sticanju vlasništva nad zaštićenim životinjama (član 104 stav 2. ovog zakona);

1.8. ne izda novom vlasniku potvrdu o poreklu životinje i račun (član 107 stav 3. ovog zakona);

1.9. ne štiti i ne čuva minerale, naslage i fosile na propisan način (član 110 stav 2. i 3. ovog zakona);

1.10. ne prijavi Ministarstvu u propisanom roku pronalazak minerala, naslaga i fosila ili ne preduzme nužne mere zaštite od uništenja, oštećivanja ili krađe (član 112 stav 1. ovog zakona);

1.11. ne omogući istraživanje nalazišta minerala, naslaga i fosila u skladu sa odlukom Ministarstva (član 112 stav 4. ovog zakona);

1.12. uzima iz prirode minerale, naslage i fosile za namene koje nisu utvrđene ovim Zakonom (član 137 stav 2. ovog zakona);

1.13. uzima minerale, naslage i fosile iz prirode radi stavljanja u promet bez dozvole Ministarstva (član 137 stav 3. ovog zakona);

1.14. ne poseduje dokaze o poreklu minerala, naslaga i fosila, odnosno o dozvoli za uzimanje iz prirode (član 137 stav 4. ovog zakona);

1.15. ne vodi evidenciju o stavljanju u promet minerala, naslaga i fosila na propisan način (član 137 stav 5. ovog zakona);

1.16. izvozi minerale, naslage i fosile bez dozvole Ministarstva (član 139 stav 1. ovog zakona);

1.17. koristi znak zaštite prirode suprotno propisanom načinu (član 153 stav 2. ovog zakona);

2. Novčanom kaznom u iznosu od dvesta (200) do petsto (500) € kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovoga člana fizičko lice i lice odgovorno pravnom licu.

Član 169

1. Novčanom kaznom u iznosu od sto (100) € kazniće se za prekršaj fizičko lice ako u nacionalnom parku, parku prirode i spomeniku arhitekture parka:

1.1. obavlja podvodnu aktivnost bez dozvole Ministarstva, organa uprave ili nadležnog organa opštine (član 75 stav 1. podstav 1.1. ovog zakona);

1.2. usidri i /ili veže plovilo van mesta utvrđeno prostornim planom (član 75 stav 1.2. ovog zakona);

1.3. obavlja rekreacijski ribolov bez dozvole ili suprotno uslovima izdane u dozvoli (član 75 stav 1. podstav 1.3. ovog zakona);

1.4. oštećuje i /ili uništava oznaku i /ili informativnu ploču (član 75 stav 1. podstav 1.4. ovog zakona);

1.5. pali vatru van mesta stanovanja i /ili mesta koja su obeležena i određena u ovom cilju (član 75 stav 1 podstav 1.5. ovog zakona).

1.6. snimi ili fotografije u komercijalne svrhe bez dozvole Ministarstva, odnosno organa uprave ili nadležnog organa opštine (član 75 stav 1. podstav 1.6. ovog zakona);

1.7. leti letećim sredstvima bez dozvole Ministarstva odnosno organa uprave ili nadležnog organa opštine (član 75 stav 1. podstav 1.7. ovog zakona);

1.8. postavi informativnu ploču, reklamne i druge pano bez dozvole Ministarstva, odnosno organa uprave ili nadležnog organa opštine (član 75 stav 1. podstav 1.8. ovog zakona).

Član 170

1. Novčanom kaznom u iznosu od trideset (30) € kaznit će se za prekršaj fizičko lice ako:
 - 1.1. poseta i/ili razgled bez karte, kada je to obavezno (član 75, stav 1, podstav 1.9. ovog zakona).
 - 1.2. baca smeće na mestu koje nije za to predviđeno i označeno (član 75 stav 1. podstav 1.10. ovog zakona);
 - 1.3. kupa se van mesta koje je odredilo uprava (član 75 stav 1. podstav 1.11. ovog zakona).

POGLAVLJE XV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 171

1. Prirodne vrednosti koje su zaštićene do stupanja na snagu ovoga Zakona, ostaju pod zaštitom, a vlasnici i nosioci prava na tim zaštićenim prirodnim vrednostima imaju prava i obaveze propisane ovim Zakonom.
2. Upis zaštićenih prirodnih vrednosti u Registar uskladiće se sa odredbama ovoga Zakona u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Član 172

1. Pravna lica koji upravljaju šumama dužni su uskladiti privredne-šumske osnove sa odredbama ovog Zakona prilikom njihove obnove ili prve revizije.
2. Nosioci prava lova dužni su uskladiti privredne-lovne osnove sa odredbama ovog Zakona prilikom njihove obnove ili prve revizije.
3. Pravna lica koja upravljaju vodama dužni su planove upravljanja uskladiti sa odredbama ovoga Zakona u roku od dve (2) godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
4. Druga pravna i fizička lica koji upravljaju prirodnim dobrima dužna su planove korišćenja prirodnih dobara uskladiti sa odredbama ovog Zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.
5. Pravna i fizička lica koja obavljaju trgovačku delatnost iz člana 111 ovog Zakona dužna su uskladiti svoje poslovanje sa odredbama ovoga Zakona u roku od trideset (30) dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

6. Javne ustanove, organi uprave ili nadležni organi opštine koja brinu o zaštićenim prirodnim vrednostima ili su poverile pravnim i fizičkim licima na osnovu ugovora, pre stupanja na snagu ovog Zakona, dužni su uskladiti te ugovore sa odredbama ovog Zakona u roku od tri (3) meseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 173

1. Institut i uprave koje upravljaju zaštićenim područjima nastavljaju sa radom prema odredbama ovoga Zakona.
2. Institut i uprave dužne su uskladiti svoje organizovanje, delatnost i podzakonske akte sa odredbama ovoga Zakona u roku od devedeset (90) dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
3. Opštine koje na dan stupanja na snagu ovog Zakona nisu osnovale uprave za upravljanje zaštićenim područjima prema odredbama Zakona o Zaštiti prirode Br. 02./L-18/Pravilnik 2006/22 dužne su osnovati u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 174

1. Međunarodna ekološki značajna područja iz člana 64. ovoga Zakona sastavni su deo evropske ekološke mreže „NATURA 2000“.

Član 175

1. Vlada i ministar će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona doneti odredbe za koje su ovlašćeni ovim Zakonom.
2. Do stupanja na snagu sprovodljivih odredbi utvrđenih ovim Zakonom ostaju na snazi sprovodljive odredbe u području zaštite prirode koji su na snazi do dana stupanja na snagu ovoga Zakona i/ili doneti na osnovu Zakona o zaštiti prirode Br. 02./L-18 /Uredba 2006/22, osim ako nisu u suprotnosti sa odredbama ovog Zakona.
3. Mere zaštite koje su doneli nadležni organi opština za zaštićene delove prirode na svom području, na osnovu odredbi Zakona o zaštiti prirode Br.02./L-18/Uredba 2006/22, ostaju na snazi do donošenja sprovodljivih odredbi o merama zaštite tih zaštićenih prirodnih vrednosti u skladu sa ovim Zakonom, osim ako nisu u suprotnosti sa odredbama ovoga Zakona.

Član 176

1. Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti prirode Br.02./L-18 Uredba 2006/22.

2. Postupci započeti prema odredbama Zakona o Zaštiti Prirode Br.02/L-18/Uredba 2006/22) dovršit će se prema odredbama ovog Zakona.

3. Prekršajni postupci započeti prema odredbama Zakona o Zaštiti Prirode Br.02/L-18/Uredba 2006/22), do dana stupanja na snagu ovog Zakona nastaviće se pred nadležnim sudom.

Član 177 **Stupanje na snagu**

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Zakon br. 03 L- 233
30.septembar 2010.godine

Član Predsedništva Skupštine

Xhavit HALITI